

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1071581	Ordelman, Jeannet	RU-REO	Jan Bron
ONDERWERP			
Actieplan Fietsen (2015-2018)			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGLO BESLUIT:

Het Actieplan Fietsen 2015-2018 vast te stellen

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Hengelo streeft naar een comfortabel, vlot, obstakelvrij en veilig fietsen voor iedereen. Deze koers is ingezet met de Beleidsnota Fietsen en die zetten we voort. Het Actieplan Fietsen 2015-2018 geeft aan welke acties en maatregelen we hiervoor de komende jaren willen gaan doen op het gebied van fietsveiligheid, fietsparkeren in de binnenstad en de nog ontbrekende schakels op de Fietssnelweg F35.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGLO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
1071581	Lavèn, Marian	RU-REO	Jan Bron
ONDERWERP			
Actieplan Fietsen (2015-2018)			

PROGRAMMA / FACET-AGENDA

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Aanleiding

Voor ligt een voorstel tot vaststelling van het actieplan Fietsen (2015 – 2018). In het coalitieakkoord 2014-2018 is een actieplan Fietsen aangekondigd. De actuele vraagstukken rond de thema's fietsveiligheid, fietsparkeren in de binnenstad en de nog ontbrekende schakels op onze Fietssnelweg F35 vormen hier aanleiding voor. Het voorliggende actieplan gaat in op deze thema's en benoemt hiervoor een samenhangend pakket van acties en maatregelen voor de periode 2015-2018.

Beoogd doel

Het streven is comfortabel, vlot, obstakelvrij en veilig fietsen voor iedereen. Deze koers is ingezet met de Beleidsnota Fietsen (1993) en het Uitvoeringsnota Fietsen (2003). Afgelopen jaren heeft Hengelo hier aan gewerkt en met goed resultaat; wij zijn een fietsstad en willen dat ook blijven. We blijven inzetten op de gekozen koers en willen de minder sterke punten van het Hengelose fietsklimaat verbeteren in samenwerking met onze partners en komen tot concrete en slimme acties. Daarbij willen we het fietsgebruik verhogen.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Argumenten

- De voorgaande Uitvoeringsnota Fietsen dateert van 2003. De meeste (infrastructurele) maatregelen van die uitvoeringsnota zijn inmiddels uitgevoerd. Sindsdien zijn de rol en positie van de fiets in de samenleving veranderd. De technologische ontwikkelingen en trends op fietsgebied zorgen ervoor dat de fiets meer gebruiksmogelijkheden biedt, waardoor er meer mensen per fiets kunnen deelnemen aan het verkeer met een groter bereik in afstand. De betekenis en potentie van de fiets in de mobiliteitsketen en bereikbaarheid binnen de regio wordt daarmee steeds groter.
- Het afgelopen jaar waren er vier fietsongevallen met dodelijke afloop in Hengelo te betreuren. De ongevallen vonden in een korte periode achter elkaar plaats en hebben grote impact op de verkeersveiligheidsbeleving. Hierop zijn acties ondernomen, die het Actieplan in onderlinge samenhang en dat van het totale fietsbeleid plaatst.
- Recentelijk is het Koersdocument Fiets door de provincie Overijssel vastgesteld. Binnen deze kaders werkt de provincie nu aan een meerjarig fietsprogramma. Om hier een adequate gesprekspartner in te zijn en tot goede samenwerking te kunnen komen is het goed te bepalen waar wij de komende jaren op inzetten.
- De F35 is de centrale drager in het regionale en provinciale hoofd fietsnetwerk. Zowel vanuit het Rijk, provincie, regio als gemeenten wordt in fietssnelwegen geïnvesteerd onder meer om vlot en veilig van deur tot deur te reizen, het gebruik van de fiets voor het woon-werkverkeer te bevorderen en steden te verbinden.
- De focus van het actieplan ligt op de fiets in de binnenstad. De binnenstad is een speerpunt in de huidige collegeperiode. Bovendien komen in de binnenstad alle fietsverbindingen van ons hoofd fietsnetwerk samen. Het fungeert daarmee als spil in dit netwerk. Vanuit dit vertrekpunt wordt gekeken naar de invalswegen, de stads- en hoofd fietsroutes, de Fietssnelweg F35 en het fietsparkeren in de binnenstad. Hierbij hebben we rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingen van de

binnenstad. We zullen de maatregelen op fietsgebied moeten plaatsen in de opgave die er ligt voor de binnenstad en zoveel mogelijk daarop anticiperen.

- De thema's in het Actieplan zijn: fietsveiligheid, fietsnetwerk en fiets(parkeer)voorzieningen in de binnenstad. Concrete maatregelen zijn opgenomen, waaronder: inzet op flexibele fietsparkeervoorzieningen in binnenstad met een pilot fietsparkeervak Brinkplein, onderzoek verkeersluw 'achtje' binnenstad, realisatie van ontbrekende delen van de F35, saneren overbodig gebleken fietspaaltjes met bewustwordings- en gedrag beïnvloedende campagnes.
- Het fietsbeleid draagt bij aan diverse beleidsdoelstellingen, zoals op gebied van
  - bereikbaarheid en mobiliteit (bevorderen duurzame mobiliteit, ketenmobiliteit),
  - veiligheid (verbeteren verkeersveiligheid),
  - duurzaamheid (terugdringen CO2 uitstoot),
  - binnenstad (bevorderen binnenstadbezoek),
  - gezondheid en sport (bevorderen bewegen),
  - armoedebeleid (stimuleren deelname maatschappij via mobiliteit),
  - transities (stimuleren zelfredzaamheid, burgers zolang mogelijk actief, betrokken, gezond houden) en ook andere beleidsterreinen.

Integrale afstemming

Dit actieplan is tot stand gekomen in overleg met de Fietzersbond, binnenstadondernemers via het vijfhoeksoverleg, politie Hengelo, de Regio Twente en vertegenwoordigers van diverse gemeentelijke disciplines, waaronder stedenbouw, ruimtelijke ontwikkeling, wijkzaken/wijkbeheer, stadstoezicht en het binnenstadsteam. Het proces is geleid door team Verkeer van de afdeling Ruimtelijk en Economische Ontwikkelingen.

De Fietzersbond kon zich grotendeels vinden in het actieplan. Punten ter verbetering van het concept die door de Fietserbond zijn aangereikt zijn voor het merendeel verwerkt.

Relatie met actuele beleidskaders/raadsvoorstellen

- Het actieplan Fietsen heeft relatie met de lopende zaken over verkeersveiligheid Torenlaan en verkeersveiliger maken Deurningerstraat, evenals met de besteding van de resterende middelen fietssnelweg F35 tussen Grobbentunnel en grens met Borne (zaaknr 1070228).
- Het voorstel nieuw beleid Actieplan voor de Fiets (N5.1) is onderdeel is van de Maatschappelijke Takenverkenning 2016-2019.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Bespreek- en beslispunten

De raad krijgt met dit Actieplan Fietsen in vogelvlucht de actuele ontwikkelingen ten aanzien van het fietsen voorgelegd en de belangrijkste opgaven die de gemeente Hengelo heeft om de fietser de faciliteren in comfortabel, vlot, obstakelvrij en veilig fietsen. Ook krijgt de raad hiermee inzage in de investeringen die globaal gemoeid zijn met de verschillende actiepunten.

Voor de F35-onderdelen volgen uitwerkingsdocumenten waar het de bepaling van de tracé's en de financiering betreft. De overige actiepunten kunnen in uitvoering worden genomen voor zover de financiële middelen beschikbaar zijn en komen (bijvoorbeeld in de vorm van subsidies).

FINANCIËLE ASPECTEN

In de afgelopen jaren zijn de kosten voor de fietsmaatregelen op diverse manieren bekostigd. De diversiteit van bekostiging maakt dat het niet eenduidig is aan te geven hoe de voorgestelde maatregelen gefinancierd gaan worden.

Bij de kostenindicatie is bij een fors deel van de projecten en maatregelen ervan uitgegaan dat deze gecombineerd kunnen worden met onderhouds- en/of rioolwerkzaamheden of projecten. Daarop is de planning ook afgestemd. Indien deze werkzaamheden niet door mochten gaan, dan vallen de kosten voor de uitvoering van het actieplan hoger uit.

De uitvoering van het Actieplan Fietsen vindt plaats binnen de financiële kaders van de begrotingsprogramma's die zijn vastgesteld voor Fietsbeleid en verkeersveiligheid (jaarlijks € 50.000). Daarnaast resteren eenmalige middelen in de Reserve Duurzaam Veilig (€ 75.000) en in het krediet Uitvoeringsnota Fietsen (€ 143.355) die zijn gelabeld voor fietsprojecten.

In ramingen van de diverse projecten is uitgegaan van mogelijkheid om gemiddeld 50% subsidie binnen te halen voor fietsprojecten. Bij de uitvoering zal moeten blijken of het daadwerkelijke subsidiebedrag hoger of lager uitvalt.

In hoeverre alle onderdelen uit het Actieplan Fietsen kunnen worden uitgevoerd wordt mede bepaald door de besluitvorming met betrekking tot het voorstel nieuw beleid Actieplan voor de Fiets (N5.1) dat onderdeel is van de Maatschappelijke Takenverkenning 2016-2019.

BIJLAGE(N)
Actieplan Fietsen 2015 - 2018

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Actieplan Fietsen (2015-2018)

Gemeente Hengelo
April 2015

Voorwoord

Hengelo is een fietsstad. Door de compactheid van onze stad zijn alle afstanden goed, snel en comfortabel te fietsen. Benchmarkonderzoeken laten zien dat de fiets voor Hengelo een belangrijk vervoermiddel is en ook in de toekomst een prominente plek in onze mobiliteitsketen zal innemen.

We willen Hengelo bereikbaar houden en mobiliteit meer duurzaam maken. Hierbij neemt de fiets een belangrijke plaats in; bij de verplaatsingen binnen de stad, maar ook tussen de steden in onze omgeving. De Centrummonitor 2014 en de peiling onder het Hengelo Panel geven aan dat de fiets onder de Hengelose bezoekers het favoriete vervoermiddel naar het centrum is en dat de keuze hen bovendien prima bevalt; zo'n 64% komt op de fiets naar het centrum. Vanaf 2012 stijgt dit percentage met ruim 5% per jaar; dat is mooi en biedt ook kansen voor onze binnenstad. Goede fietsverbindingen naar en fietsparkeervoorzieningen in en nabij het centrum stimuleren meer mensen om op de fiets naar de binnenstad te komen. Bovendien belast fietsen het milieu niet, neemt de fiets relatief weinig ruimte in en bespaart verkeersinfarcten. Daarbij komt dat fietsen gezond is en relatief weinig geld kost. In een tijd waarin we proberen om alle burgers zolang mogelijk actief, betrokken en gezond te houden, is de fiets steeds meer van betekenis. De ons zo vertrouwde fiets draagt dan ook bij aan doelstellingen van vele andere beleidsterreinen en speerpunten van het huidige college.

We zijn een fietsstad en zijn daar trots op en we willen dat blijven. Maar we hebben ook een goed beeld van wat beter kan en wat we moeten doen om in te spelen op de veranderingen op fietsgebied. De ernstige fietsongelukken van 2014 onderstrepen nog eens te meer de kwetsbaarheid van de fietser in het verkeer en het belang van goede fietsveiligheid.

De opkomst en populariteit van de elektrische fiets (e-bike) zorgt ervoor dat de fietser een groter bereik krijgt, maar vraagt ook extra aandacht voor deze groep. De concurrentiepositie van de fiets ten opzichte van de auto is verbeterd en kan nog verder worden versterkt. De aanleg van de nieuwe fietssnelweg F35 en de

toename van het aantal verplaatsingen per e-bike zorgen ervoor dat de fiets een goed alternatief is voor de autoforens tussen bijvoorbeeld Hengelo - Enschede en Hengelo - Borne - Almelo.

Redenen genoeg om stevig in te blijven zetten op de fiets en het welzijn van de fietser in Hengelo.

Wethouder Verkeer
Jan Bron

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2	6. Geplande acties	22
1. Inleiding.....	4	14	29
2. Fietsen in Hengelo: nu en in de toekomst	5	Organisatie.....	29
2.1 Trends en ontwikkelingen.....	5	Uitvoering.....	29
2.2 Gerealiseerde fietsprojecten	6	Bijlagen.....	30
2.3 Bestaand fietsbeleid.....	7	Bijlage 1: Bestaand fietsbeleid	32
2.4 Doelstellingen	8	Bijlage 2: Hoofd fietsnetwerk Hengelo	35
3. Fietsveiligheid	9	Bijlage 3: Fietssnelweg F35	36
3.1 De cijfers.....	9	Bijlage 4: Overzicht fietsparkeercapaciteit binnenstad februari 2015	37
3.2 (Fiets)paaltjes	10	Bijlage 5: Kaart druktebeeld passanten binnenstad (april 2014)	38
3.3 Doelgroepen veilig fietsen en gedragscampagnes	11		
3.4 Onderhoud en verlichting.....	11		
4. Fietsnetwerk.....	12		
4.1 Hoofd fietsnetwerk Hengelo.....	12		
4.2 Fietssnelweg F35.....	12		
4.3 Voorkeurstracé F35 centrum	14		
4.4 Maatregelen tijdelijke routing F35	16		
5. Fietsparkeren en voorzieningen.....	17		
5.1 Fietsparkeren.....	17		
5.2 Toekomstontwikkelingen binnenstad	20		
5.3 Oplaadpunten voor e-bikes	20		
5.4 Fietsdiefstal	20		
5.5 Weesfietsen en fietswrakken.....	21		
5.6 Verwijsborden	21		

1. Inleiding

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is een actieplan Fietsen aangekondigd. De vraagstukken rond de thema's fietsveiligheid, fietsparkeren in de binnenstad en de nog ontbrekende schakels op onze Fietssnelweg F35 vormen hier aanleiding voor. Dit actieplan gaat in op deze thema's en benoemt hiervoor een samenhangend pakket van acties en maatregelen voor de periode 2015-2018.

Koers

Het bevorderen en optimaliseren van een goed, veilig en comfortabel fietsklimaat is één van de belangrijkste speerpunten van ons gemeentelijk verkeer- en vervoersbeleid. Deze koers is ingezet met de Beleidsnota Fietsen (1993) en Uitvoeringsnota Fietsen (2003). Het streven is comfortabel, vlot, obstakelvrij en veilig fietsen voor iedereen. Afgelopen jaren heeft Hengelo hier aan gewerkt en met goed resultaat. Benchmark onderzoeken laten dit zien, de recente Centrummonitor en de peiling onder het Hengelo Panel onderstrepen dit. Wij zijn een fietsstad en willen dat ook blijven. We blijven dan ook inzetten op de gekozen koers.

We willen de minder sterke punten van het Hengelose fietsklimaat verbeteren in samenwerking met onze partners en komen tot concrete en slimme acties. Grote uitdaging daarbij is dat we opereren in de huidige tijd van forse bezuinigingen. We moeten daarom focus aanbrengen en werken met kosteneffectieve en doelmatige maatregelen om tot de beoogde resultaten te komen. Waar mogelijk lopen de fietsmaatregelen mee met geplande werkzaamheden aan de weg.

Focus

De focus in dit actieplan Fietsen ligt op de fiets in de binnenstad. De binnenstad is een speerpunt in de huidige collegeperiode. Bovendien komen in de binnenstad alle fietsverbindingen van ons hoofd fietsnetwerk samen. Het fungeert daarmee als spil in dit netwerk. Vanuit dit vertrekpunt wordt gekeken naar de invalswegen, de stads- en hoofd fietsroutes, de Fietssnelweg F35 en het fietsparkeren in de binnenstad. Hierbij hebben we rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingen van de binnenstad. We zullen de maatregelen op fietsgebied moeten plaatsen in de opgave die er ligt voor de binnenstad en zoveel mogelijk daarop anticiperen.

De recreatieve fietsroutes vallen buiten de scope van dit Actieplan.

Proces

Dit actieplan is tot stand gekomen met raadpleging van de Fietzersbond, binnenstadondernemers, politie Hengelo, de Regio Twente en vertegenwoordigers van diverse gemeentelijke disciplines, waaronder stedenbouw, ruimtelijke ontwikkeling, wijkzaken/wijkbeheer, stadstoezicht en het binnenstadsteam. Het proces is geleid door team Verkeer van de afdeling Ruimtelijke en Economische Ontwikkelingen.

De fiets draagt bij aan bereikbaarheid, leefbaar en veilig, gezond en vitaal, duurzaam en de concurrentiepositie van een stad. De fiets is:

- *op korte afstanden de snelste manier van verplaatsen.*
- *na de auto het meest gebruikte vervoermiddel.*
- *houdt steden bereikbaar en leefbaar.*
- *draagt bij aan het verminderen van de verkeersdruk tussen steden.*
- *is milieuvriendelijk, minder uitstoot schadelijke stoffen en is stil.*
- *is gezond.*
- *is een goedkope wijze van vervoer.*
- *is een populaire manier om te ontspannen.*

Leeswijzer

In paragraaf 2 wordt de context van het fietsen in Hengelo geschetst met cijfers, trends & ontwikkelingen en bestaand beleid, resumerend in de doelstellingen van het fietsbeleid. Vervolgens worden de drie centrale thema's fietsveiligheid, fietsnetwerk en fietsparkeren uitgediept in achtereenvolgens paragrafen 3, 4 en 5. In paragraaf 6 worden de fietsacties toegelicht die we voor deze drie centrale thema's in 2015-2018 willen uitvoeren, uitgezet in tijd en begroot. Op het eind worden deze in een overzicht samengevat. De bijlagen geven een verdieping van de relevante beleidsstukken en aanvullend kaartmateriaal.

2. Fietsen in Hengelo: nu en in de toekomst

De fiets is in Hengelo het meest gebruikte vervoermiddel in het woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer. In verhouding tot veel steden van vergelijkbare grootte is het fietsgebruik groot. Door de compactheid van onze stad zijn vele bestemmingen goed en snel te fietsen. Ons beleid is erop gericht dit zo te houden en waar mogelijk te verbeteren.

In deze paragraaf een kort overzicht van waar we nu staan en welke ontwikkelingen er zijn (cijfers, trends en ontwikkelingen in 2.1), wat we gedaan hebben (gerealiseerde fietsprojecten in 2.2). Vervolgens wordt een korte toelichting gegeven op ons bestaand beleid (2.3) en vat de laatste paragraaf voorgaande samen in de doelstellingen van ons fietsbeleid (2.4).

2.1 Trends en ontwikkelingen

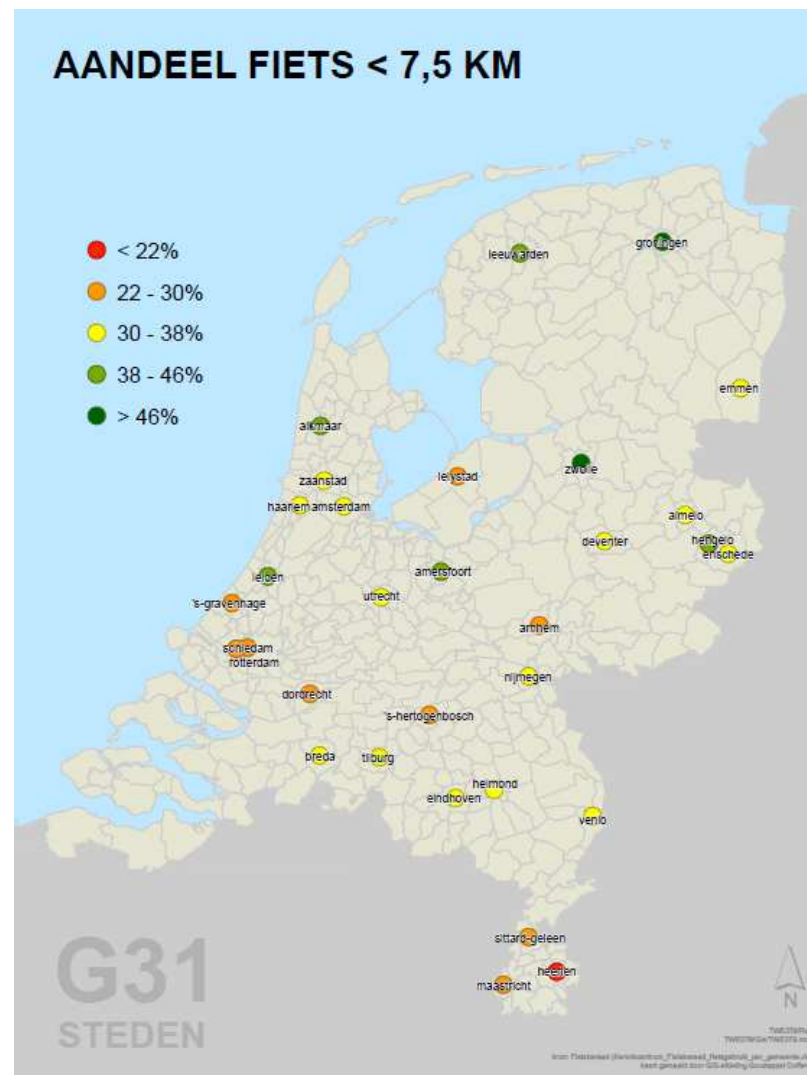
Hengelo staat op de derde plaats van alle 50.000+ gemeenten in Nederland waar het meest wordt gefietst (MobiliteitsOnderzoek Nederland, juni 2013). Het aantal afgelegde fietskilometers in Hengelo is gemiddeld 1.246 km per inwoner per jaar, terwijl het landelijk gemiddelde 901 km per inwoner per jaar is. Het laat zien dat Hengelo een fietsstad is en de inspanningen van de laatste jaren resultaat hebben.

De fiets is met een aandeel van 64% het favoriete vervoermiddel naar het centrum onder de Hengelose bezoekers (Centrummonitor en onderzoek HengeloPanel 2014, zie ook pagina 16). De waardering is goed. Vanaf 2012 stijgt dit percentage met ruim 5% per jaar.

De fiets is een belangrijke schakel in de mobiliteitsketen. De technologische ontwikkelingen en trends op fietsgebied zorgen ervoor dat de fiets meer gebruiksmogelijkheden biedt. De toenemende aandacht voor gezond leven en duurzaamheid zorgt voor een stijgende trend in het gebruik van de fiets. De betekenis en potentie van de fiets in de mobiliteitsketen en bereikbaarheid binnen de regio wordt daarmee steeds groter.

Er is niet meer één standaardfiets. Er zijn steeds meer verschillende fietsen in breedte, snelheid en uitstraling. Dit heeft effect op het fiets- en ruimtegebruik. Meer mensen kunnen langere afstanden afleggen. Maar het roept ook vragen op

over de veiligheid door onder andere de verschillende fietssnelheden en wat dit betekent voor de infrastructuur en fietsvoorzieningen.

Aandeel fietsgebruik binnen de G31 steden tot 7,5 km reisafstand (bron: Fietsberaad / Goudappel Coffeng)

Technologische ontwikkelingen:

- de elektrische fiets (e-bike): de meest opvallende ontwikkeling is de komst van de elektrische fiets. Het aandeel van elektrische fietsen in de totale fietsmobiliteit is in 10 jaar gestegen van 0% naar 9%. In Nederland rijden er nu ongeveer 1,3 miljoen e-bikes rond. Van alle verkochte fietsen in 2014 was 15% een e-bike. Ook de acceptatie ervan is onder alle doelgroepen vergroot. Uit onderzoek is gebleken dat de elektrische fiets vooral populair begint te worden voor woon-werkverkeer bij een afstand van ongeveer tussen de 7,5 en 10 kilometer.
- de speed pedelec (speedbike): bij een 'gewone' elektrische fiets is de snelheid met trapondersteuning gelimiteerd tot 25 km/uur. Bij een speed pedelec ligt deze snelheid aanzienlijk hoger. Met meetrappen haalt deze fiets een snelheid van 45 km/uur en in de nabije toekomst nog wel hogere snelheden. Ook met de speed pedelec wordt de actieradius vergroot, maar vraagt ook extra aandacht voor veiligheid.
- de slimme fiets: TNO heeft een slimme fiets ontwikkeld die waarschuwt voor gevaren op de weg zoals paaltjes of naderend gevaar van achteren. De voorzijde van de fiets is uitgerust met radar, de achterzijde met een camera. Bij gevaar gaan de handvatten van de fiets afzonderlijk trillen. Dergelijke technieken en elektronica worden steeds goedkoper en compacter. Deze slimme fiets zou het aantal ongelukken kunnen verminderen, vooral bij ouderen, maar is nog niet op de markt.
- de transportfiets: de transportfiets heeft een grote krat of mand voorop aan het stuur gemonteerd. Zowel fietsend als parkerend is dit type fiets minder stabiel. Daarnaast nemen deze fietsen veel ruimte in op fietsparkeerlocaties. Bestaande parkeersystemen zijn niet gedimensioneerd voor fietsen met afwijkende maten zoals kratfietsen, bakfietsen en ligfietsen. Deze fietsen worden steeds vaker van elektrische aandrijving voorzien.
- 'slimme wegen': technische ontwikkelingen maken het mogelijk wegen 'slimmer' te maken. Door LED-belijning wordt gewaarschuwd voor aankomend verkeer, glow-in-the-dark-belijning of verwarmbare fietspaden met zonnecellen.

Maatschappelijke ontwikkelingen:

- Afleidingen op de fiets: vooral onder de jongeren is het gebruik van de smartphone en luisteren naar muziek tijdens het fietsen en autorijden vrij

normaal. Gevolg is dat deze fietser minder oplettend zijn in het verkeer en vaker bij ongevallen betrokken zijn.

- Demografie: ouderen blijven langer mobiel en maken steeds vaker gebruik van de fiets, mede door de komst van de e-bike. Deze trend in combinatie met de vergrijzing zal het aantal oudere fietsers welke aan het verkeer deelnemen, doen toenemen.
- Gezondheid: fietsen draagt positief bij aan de gezondheid. Verschillende actieprogramma's stimuleren het gebruik van de fiets, mede om het steeds groter wordende probleem van overgewicht tegen te gaan.
- Bezuinigingen op openbaar vervoer: door deze bezuinigingen kan niet alles per regulier openbaar vervoer bereikt worden en zal de fiets vaker gebruikt worden.
- Duurzaamheid: fietsen is een duurzame manier van mobiliteit. Steeds meer mensen zijn zich ervan bewust dat de fiets een goed alternatief is voor de auto. Het vermindert de CO2 uitstoot en draagt bij aan de bereikbaarheid en leefbaarheid van steden. De milieuwinst is hierbij groot, aangezien het korte ritten betreft die relatief vervuiler zijn dan lange ritten.
- ICT/Big data: fietsers laten zich niet eenvoudig 'digitaal vastpinnen'. Fietsers zijn namelijk niet of nauwelijks van elkaar te onderscheiden en een fiets heeft geen kenteken. Om goed inzicht te krijgen in gedragspatronen en ritmotieven van fietsers is de medewerking van die fietser onontbeerlijk. Nieuwe technieken, fietsdata en slimme(re) applicaties (app's) en beloningssystemen bieden steeds meer nieuwe mogelijkheden voor analyse en doorrekenen van verschillende verkeersbeleidsopties.

2.2 Gerealiseerde fietsprojecten

De afgelopen jaren zijn er tal van fietsprojecten en maatregelen uitgevoerd of omgezet naar continue uitvoering. Op basis van de voorgaande Uitvoeringsnota Fietsen zijn de nog ontbrekende (schakels van) stadsfietsroutes verbeterd of aangelegd, waaronder de Stadsfietsroute Driene en de eerste delen van de Fietssnelweg F35 (Kuipersdijk - Enschede en F35 Borne - Grobbentunnel). Praktisch elke wijk in Hengelo heeft inmiddels zijn eigen stadsfietsroute naar het centrum. Nieuw in ontwikkeling zijnde en nog te ontwikkelen wijken in Hengelo Noord zullen aantakken op dit (hoofd)fietsnetwerk.

Met deze projecten en maatregelen zijn in de afgelopen periode de belangrijkste fietsroutes naar het centrum van de stad verbeterd en ontbrekende schakels aangelegd, is de fietsveiligheid verbeterd, zijn stallingsvoorzieningen voor de fiets aangelegd en is met flankerende maatregelen (verkeersregelinstallaties, campagnes) effectief gewerkt aan het fietsvriendelijker maken van Hengelo.

2.3 Bestaand fietsbeleid

Het fietsbeleid van de gemeente Hengelo is vastgelegd in specifieke beleidsdocumenten over verkeer en fiets, zoals het Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP), de Beleidsnota Fietsen, de Uitvoeringsnota Fietsen en de nota Fietsparkeren binnenstad. Ook landelijke, provinciale en regionale doelstellingen ten aanzien van het gebruik van de fiets hebben invloed op ons fietsbeleid. Daarnaast heeft het fietsbeleid veel raakvlakken met andere beleidsterreinen, zoals met duurzaamheid (terugdringen CO₂-uitstoot), sport en gezondheid (bevorderen bewegen), veiligheid (veilige routes, fietsdiefstal, gladheidsbestrijding), beheer en onderhoud (meeliften met reconstructies), recreatie en toerisme (recreatieve fietsroutes) en onderwijs (verkeerseducatie). Gelet op de vele dwarsverbanden die er bestaan met andere vakdisciplines is een integrale aanpak bij het fietsbeleid een vereiste.

Hoewel de gemeentelijke documenten waarop ons fietsbeleid berust ouder zijn dan tien jaar, zijn ze nog steeds actueel. De infrastructurele basis wordt gevormd door ons gemeentelijke hoofdfietsnetwerk. In de uitvoeringsnota Fietsen (2003) is deze geactualiseerd en recentelijk geïntegreerd in het Regionale Mobiliteitsplan (2013) en het Masterplan Fietssnelweg F35 (2009 + 2014). De regio Twente wil het fietsgebruik stimuleren en investeert daarvoor in een hoogwaardig fietsnetwerk met als centrale drager de fietssnelweg F35 en aanvullende voorzieningen. Dit sluit aan op de hoofdlijnen van het provinciale beleid, te weten het ontwikkelen van een samenhangend fietsroutenetwerk en het investeren op de hoofdfietsroutes in en naar de stedelijke centra. Recentelijk heeft de provincie het Koersdocument Fiets in Overijssel vastgesteld, waarin ze haar ambitie en positie in beeld heeft gebracht over het bevorderen van het fietsen in Overijssel. Binnen de kaders van dit koersdocument om tot een samenhangend beleid te komen, werkt de provincie aan een meerjarig fietsprogramma.

Ons gemeentelijk verkeer- en vervoerbeleid past binnen deze kaders. Insteek is een situatie te creëren waarbij de vervoerswijzen (fiets, openbaar vervoer en auto) op een volwaardige wijze met elkaar functioneren en elkaar aanvullen, om zo ook in de toekomst de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen en zelfs te verbeteren. Inzet daarbij is de openbare ruimte optimaal te benutten voor alle vervoersmodaliteiten om de stad en haar transportsysteem goed te laten functioneren. Dit leidt tot een betere balans tussen enerzijds ruimtelijke functies en de kwaliteit van de openbare ruimte en anderzijds de stedelijke mobiliteit, bereikbaarheid en nabijheid.

De laatste jaren is hierbij gekomen het stimuleren van fietsgebruik in het kader van ketenmobiliteit doordat de fiets (zeker met de komst van de e-bike) een serieuzer alternatief is geworden voor gebruik van de auto, vooral bij relatief korte woon-werk reisafstanden. In bijlage 2 zijn de belangrijkste beleidsdocumenten op fietsgebied nader toegelicht.

2.4 Doelstellingen

Het bevorderen en optimaliseren van een goed, veilig en comfortabel fietsklimaat is één van de belangrijkste speerpunten van ons gemeentelijk verkeer- en vervoersbeleid. Dit algemene doel van het fietsbeleid is verder te concretiseren in de volgende subdoelen.

Algemeen

1. Het gemiddeld fietsgebruik in Hengelo en de waardering door fietsers de komende jaren verder laten stijgen als favoriete vervoermiddel onder alle inwoners van Hengelo.

Thema verkeersveiligheid

2. De aanpak en het opheffen van verkeersongevallen concentraties (VOC's of 'black spots') door middel van reconstructies of deel-reconstructies vanuit beheer en/of rioolvervangingsprojecten met een sterke verkeerskundige inbreng in de ontwerpfase.
3. Saneren van bewezen overbodige fietspaaltjes op fietspaden of aanvullende maatregelen bij noodzakelijke handhaving fietspaaltjes (conform keuzeschema CROW/ Fietsberaad en Modelaanpak Veilig Fietsen van het Ministerie van IenM c.s.).

Thema infrastructuur

4. Alle stadsfietsroutes te laten voldoen aan de vijf bekende kwaliteitseisen voor wat betreft directheid, veiligheid, comfort, aantrekkelijkheid en samenhang.
5. Aanleg van vrij liggende fietspaden van voldoende breedte conform CROW-richtlijnen op alle invalswegen, de wijkkring en de gehele centrumring.
6. Het verder (gefaseerd) realiseren van ontbrekende binnenstedelijke schakels van de Twentse Fietssnelweg F35 door Hengelo (voorkeurstracé aanwijzen).

Thema fietsparkeren en fietsdiefstal

7. Fietsers een goede mix van fietsparkeervoorzieningen op juiste locaties aanbieden, teneinde de overlast van hinderlijk geplaatste fietsen en het risico van diefstal en beschadiging te minimaliseren.
8. Het monitoren, beheersen en tot een dalende trend maken van het jaarlijks aantal gestolen fietsen in Hengelo met de nadruk op 'hotspots' zoals het Stationsplein/Industrieplein.
9. Het concept van het succesvol gratis bewaakt stallen in hartje stad handhaven en verder uitbreiden, ook in verband met de groeiende groep e-bike fietsers.
10. Het realiseren van oplaadpunten voor e-bikes in de binnenstad.

3. Fietsveiligheid

Bij fietsveiligheid wordt veelal gekeken naar de veiligheid van de infrastructuur. Daarnaast zijn er echter ook andere factoren die voor onveilige situaties kunnen zorgen. Zo bestaat een groot deel van fietsongevallen uit zogenaamde enkelzijdige ongevallen: ongevallen waarbij een fietser ten val komt zonder dat er een andere verkeersdeelnemer bij betrokken is. In deze paragraaf daarom naast de infrastructuur ook aandacht voor fietspaaltjes, veilig fietsen, communicatie, onderhoud en verlichting.

3.1 De cijfers

Landelijke cijfers

Het aantal (dodelijke en ernstig gewonde) verkeersslachtoffers onder fietsers neemt landelijk gezien toe (2011 ten opzicht van 2010). De sterkste stijging zit vooral bij de oudere fietsers (50 en 65 plussers). Van die fietsongevallen belanden jaarlijks ca. 9.100 e-bike fietsers op de Spoed Eisende Hulp. Deze toename zit grotendeels in eenzijdige fietsongevallen met obstakels, zoals bijvoorbeeld met paaltjes. Dit wordt deels toegeschreven aan de opkomst van de elektrische fiets (e-bike), waarbij de gemiddelde snelheden hoog zijn.

Overigens is er geen compleet beeld van de fietsongevallen omdat helaas niet alle ongevallen met de fiets worden geregistreerd. Kleine ongevallen met weinig (letsel)schade en ongevallen waarbij geen hulpdiensten ter plaatse komen worden meestal niet geregistreerd. Landelijk wordt er aan gewerkt om op een efficiënte en betrouwbare manier alle soorten verkeersongevallen te registreren voor een betrouwbare ongevallenanalyse.

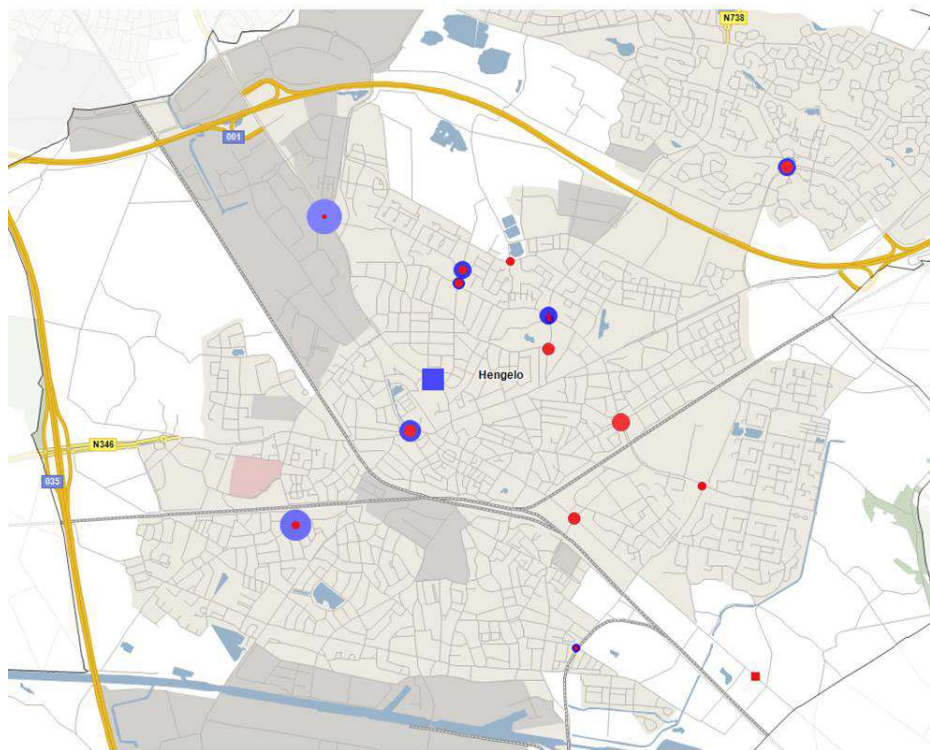
Fietsongevallen in Hengelo in cijfers

Om inzicht te krijgen in waar de meeste ongevallen met fietsers gebeuren is gekeken naar de locaties waar twee of meer ongevallen zijn gebeurd waarbij een fietser is betrokken in de genoemde periode. In deze tabel en het bijbehorende kaartje ontbreken de vier dodelijke fietsongevallen van 2014. De exacte geregistreerde ongevalsgegevens van 2014 worden in mei 2015 verwacht.

Periode 2009 tot en met 2013				
Locatie	Ongevallen met uitsluitend materiele schade	Letsel-ongevallen	Dodelijke ongevallen	Totaal
Kruispunt Beethovenlaan – Mozartlaan – Bergweg	0	4	0	4
Kruispunt Deldenerstraat – Marskant	2	3	0	5
Kruispunt Hasselerbaan – Westelijke Esweg	1	3	0	4
Kruispunt M.A. de Ruyterstraat – Deurningerstraat	0	3	0	3
Kruispunt Enschedesestraat – Waarbekenweg - Grundellaan	0	3	0	3
Rotonde Bornsestraat – Europalaan	7	2	0	9
Kruispunt Geerdinksweg – Krabbenbosweg	5	2	0	7
Rotonde Deurningerstraat – Sloetsweg	4	2	0	6
Kruispunt H. Leefsmastraat – Uitslagsweg	2	2	0	4
Kruispunt Sloetsweg – Uitslagsweg	1	2	0	3
Fietsoversteek Weusthagstraat – Kleispoor	0	2	0	2
Kruispunt Laan van Driene – P.C. Hooftlaan	0	2	0	2
Wegvak Enschedesestraat: Beldersweg – Kettingbrugweg	0	2	0	2
Kruispunt Kuipersdijk – Marathonlaan	1	0	1	2
Wegvak Bornsestraat: Dr. A. Kuyperstraat – Beukweg	5	0	0	5

Tabel 3.1 Twee of meer ongevallen met fietsers (periode 2009-2013).

Locaties met minimaal 2 fietsongevallen in de periode 2009 t/m 2013

Legenda

- Ongevallen met letsel op kruispunt
- Ongevallen met letsel op wegvak
- Ongevallen met uitsluitend materiële schade op kruispunt
- Ongevallen met uitsluitend materiële schade op wegvak

Van een Verkeers Ongevallen Concentratie is sprake als in een periode van drie tot vijf jaar tien ongevallen zijn geregistreerd of vijf ongevallen met een overeenkomstig kenmerk zoals bijvoorbeeld 'fietsongevallen' of 'letselongevallen'. Volgens deze criteria is er bij bovenstaand ongevallenbeeld in deze periode geen sprake van een Fiets Verkeers Ongevallen Concentratie (fiets-VOC). Wel zijn er twee locaties welke extra aandacht krijgen en die aangepakt

worden en niet in andere reconstructies of verkeermaatregelen zijn opgenomen. Dit zijn de rotonde Bornsestraat en kruispunt Beethovenlaan-Mozartlaan-Bergweg. Met de komst van de VMBO in de wijk Medaillon zal de rotonde Bornsestraat een upgrading krijgen ten gunste van de fietser. De fietsers in de voorrang zullen beter zichtbaar worden. Het kruispunt Beethovenlaan-Mozartlaan-Bergweg is een zogenaamd ongeregeld kruispunt; het kent geen verkeerslichten of andere regelinstrumenten. Dit kruispunt wordt gemonitord en zit in studie naar de mogelijke verbeteringen, ook in relatie tot de geplande reconstructiemaatregelen (rioolvervanging) op dit deel van de Mozartlaan. Aanpak locatie Geerdinksweg-Krabbenbosweg valt onder het grote rioolproject westtangent.

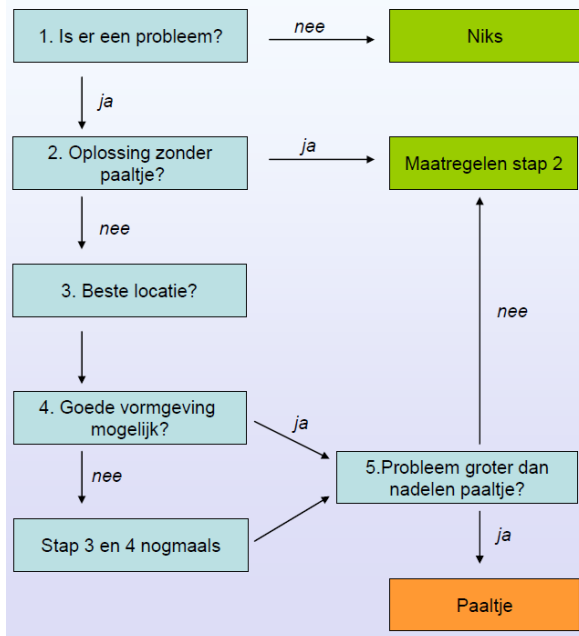
De vier dodelijke fietsongevallen (juni-sept. 2014)

In de tweede helft van 2014 is Hengelo opgeschrikt door vier ernstige fietsongevallen met dodelijke afloop. De ongevallen vonden in een korte tijd achter elkaar plaats en hadden en hebben grote impact op de verkeersveiligheidsbeleving, vooral de ongevallen op de Deurningerstraat en de Torenlaan. Voor beide wegen lopen nu concrete acties om de verkeersveiligheid hier aan te pakken.

3.2 (Fiets)paaltjes

Het aantal eenzijdige fietsongevallen in Nederland neem toe, bijvoorbeeld als gevolg van aanrijding tegen straatmeubilair zoals paaltjes. Hier zijn verschillende verklaringen voor, echter geregistreerde data ontbreken.

In de wintermaanden, van november tot april, worden praktische alle uitneembare (fiets) paaltje verwijderd. Dit om veiligheidsredenen en in verband met gladheidsbestrijding op alle hoofd- en stadsfietsroutes. Op sommige locaties levert dit vrij snel klachten op van bewoners in verband met misbruik door gemotoriseerd verkeer, op andere locaties levert het geen klachten op. Door CROW (het kenniscentrum voor fietsbeleid) is er een keuzeschema 'sanering van palen op fietspaden' ontwikkeld. Het is een schema waarmee allereerst nagegaan kan worden welke paaltjes gesaneerd kunnen worden. Daarnaast bevordert het ook dat locaties met palen, die echt noodzakelijk zijn, ook zo veilig mogelijk worden vormgegeven. Daarnaast verdient het ook aandacht om kritisch te kijken naar mogelijke obstakels langs het fietspad die hinderlijk kunnen zijn voor de fietser, zoals stoepranden of straatmeubilair.

Verkort keuzeschema 'sanering van palen op fietspaden'
(Bron: CROW/Fietsberaad 2012)

3.3 Doelgroepen veilig fietsen en gedragscampagnes

De belangrijkste en meest kwetsbare doelgroepen vanuit het thema fietsveiligheid in het verkeer zijn de schoolgaande jeugd (12-18 jaar) en de 65 plussers.

De groep jongeren kent veel afleidingen bij deelname aan het verkeer. Telefoneren, whatsapp-en, met de koptelefoon muziek luisteren en tegelijkertijd aan het verkeer deelnemen, kan leiden tot gevaarlijke situaties.

Smartphone in het verkeer zorgt voor gevaarlijke afleiding.

De groep ouderen die fietst, wordt groter en fietst langer door. Het gebruik van e-bike onder deze groep is relatief groot. Het is een kwetsbare groep die snel ernstig letsel kan oplopen; zicht, gehoor, reactievermogen, kracht en lenigheid worden in het algemeen minder bij het ouder worden. Cursussen en trainingen kunnen bijdragen aan een verbetering van de bekwaamheid van (oudere) elektrische fietsgebruikers. Ook is er medegebruik van deze doelgroep van het fietspad als het gaat om scootmobielen, rolstoelen en soms zelfs rollators.

Vanuit verschillende aanbieders lopen verschillende gedragsbeïnvloedingsprojecten, speciaal gericht op deze doelgroepen. Hengelo neemt deel aan veel van deze landelijke en regionale campagnes, zoals van Veilig Verkeer Nederland (VVN) en Regionale verkeersveiligheidsorganen Oost-Nederland (ROV oost). Voorbeelden hiervan zijn projecten als 'Kans', 'Streetwise', 'Dode hoek', en fietsvaardigheidstrainingen ouderen.

3.4 Onderhoud en verlichting

Het onderhoudsniveau bepaalt mede de verkeersveiligheid van het fietspad. Het hoofdfietsnetwerk is een belangrijk uitgangspunt bij het nemen van beslissingen en het opstellen van herbestratings- en asfalteringsprogramma's en gladheidsbestrijding.

Hengelo heeft het onderhouds- en kwaliteitsniveau vastgelegd in de wegbeheerprogramma's. Met jaarlijkse inspecties wordt het onderhoudsniveau gemonitord. Ook de meldlijn en 'Buiten beter-app' dragen hier aan bij. Net als andere wegbeheerders krijgt de gemeente bij komende gladheid bericht van Meteoconsult. Op basis van deze berichtgeving worden alle stads- en hoofdfietsroutes sneeuwvrij gemaakt cq. gestrooid.

Het toepassen van openbare verlichting langs fietsroutes is vanuit de fietser gezien wenselijk. Het verhoogt de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en het comfort voor het (fiets)verkeer. Vanuit duurzaamheid, omgevingsbeleid en flora en fauna is het echter wenselijk om terughoudend te zijn met het aanbrengen van openbare verlichting. In de beleidsplan 'Openbare Verlichting' (juni 2012) is opgenomen dat de fietspaden van het hoofdfietsnetwerk openbare verlichting kent.

4. Fietsnetwerk

4.1 Hoofd fietsnetwerk Hengelo

In het gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) zijn de hoofdnetwerken voor fiets, openbaar vervoer en auto vastgelegd. Het doel is een situatie te creëren waarbij de drie vervoerswijzen op een volwaardige wijze met elkaar functioneren en elkaar aanvullen, om zo ook in de toekomst de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen en te verbeteren. Het hoofd fietsnetwerk van Hengelo is verder uitgewerkt in de Uitvoeringsnota Fietsen. Het fietsnetwerk beslaat de gehele gemeente, waarbij extra aandacht is besteed aan een goede aansluiting op de fietsnetwerken van de buurgemeenten (de kaart is opgenomen in bijlage 3). Er wordt onderscheid gemaakt in hoofd fietsroutes en stads fietsroutes. De stads fietsroutes verbinden de wijken met het stadscentrum. In de binnenstad komen de meeste fietsroutes samen en worden aan elkaar gekoppeld.

Stads fietsroutes moeten aan vijf kwaliteitseisen voldoen (GVVP):

- *Directheid*: een zo direct mogelijke route tussen herkomst en bestemming.
- *Veiligheid*: een maximale verkeersveiligheid voor de fietser.
- *Comfort*: een vlotte en comfortabele doorstroming.
- *Aantrekkelijkheid*: vormgeving en inpassing van fietsroutes in de omgeving is aantrekkelijk en afwisselend.
- *Samenhang*: het stelsel van stads fietsroutes vormt een samenhangend geheel en sluit aan op alle belangrijke herkomsten en bestemmingen van fietsers.

De fietsers op de stads fietsroutes hebben voorrang op het overige verkeer. Enige uitzondering hierop is bij kruisingen met de hoofdwegenstructuur en buslijnvoeringen Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). Dit is onder andere bij de Deldenerstraat, de Bornsestraat en de Oldenzaalsestraat.

Aan de verbetering van stads fietsroutes wordt hoge prioriteit toegekend. De resterende middelen vanuit de Uitvoeringsnota fietsen uit 2003 zijn vooral besteed aan drie toen nog ontbrekende routes: de stads fietsroute Driene, de Fietssnelweg F35 Kuipersdijk – gemeentegrens Enschede en de Fietssnelweg F35 Grobbentunnel - gemeentegrens Borne en flankerende maatregelen hiervoor. Inmiddels heeft praktische elke Hengelose wijk/buurt zijn eigen stads fietsroute

naar de binnenstad. Nieuw in ontwikkeling zijnde en nog te ontwikkelen wijken zullen aantakken op dit (hoofd) fietsnetwerk.

Het hoofd fietsnetwerk is een belangrijk uitgangspunt bij het nemen van beslissingen en het opstellen van herbestratings- en asfalteringsprogramma's, gladheidbestrijding, afstemming verkeerslichten en bewegwijzering. Op de invalswegen, de wijkring en de gehele centrumring is de doelstelling vrijliggende fietspaden van voldoende breedte conform de CROW-richtlijnen te hebben. Inmiddels zijn op de hoofdwegenstructuur deze grotendeels aangelegd, alleen bij de invalsweg Deldenerstraat (vanaf Westtangent) en op enkele wegvakken op de wijkring en centrumring ontbreken vrijliggende fietspaden.

Monitoring

Ten aanzien van monitoring van ons fietsnetwerk maken we gebruik van bestaande bronnen en data zoals ongevallencijfers, meldingen/app's en resultaten van periodieke (binnenstad) onderzoeken. Ook (regio brede) fiets tellingen inclusief waardering onder fietsers maakt tegenwoordig structureel onderdeel uit van gerealiseerde F35 tracédelen. Om tussentijds te kunnen beoordelen of Hengelo op koers ligt voor het behalen van de doelstellingen (zie paragraaf 2.4), zal de voortgang periodiek worden gemeten.

4.2 Fietssnelweg F35

Ons hoofd fietsnetwerk maakt onderdeel uit van het Hoofd Fietsnetwerk Twente (HFT); het netwerk van regionale hoofd routes met de fietssnelweg F35 als centrale drager. De fietssnelweg F35 is een snelle, veilige en non-stop fietsverbinding van 62 kilometer van Nijverdal naar Enschede/Glanerbrug met zijtakken van Almelo naar Vriezenveen en van Enschede naar Oldenzaal (de kaart is opgenomen in bijlage 3).

De fietssnelweg heeft de standaard breedte (4,0 meter), het rode asfalt is van goede kwaliteit en er zijn zo weinig mogelijk kruisingen. In Nederland is de F35 uniek door de hoogwaardige en uniforme inrichting die langs de gehele route wordt toegepast. De F35 loopt grofweg parallel aan de autoweg A35, vandaar de naam. Het loopt door stedelijk gebied in beginsel langs het spoor en heeft daar op kruispunten, als het verkeerskundig en ruimtelijk kan, voorrang.

Doelen

Belangrijk doel van de F35 is om de concurrentie positie van de fiets ten opzichte van de auto te verbeteren. Zeker gezien de beperkte afstand tussen vooral Hengelo en Borne en Enschede is de fiets en/of de e-bike voor de autoforens reizend tussen beide steden een goed alternatief. De F35 verbindt de steden en dorpen in Twente onder het motto 'snel en veilig met de fiets van hartje stad naar hartje stad'.

In 2020 moeten de belangrijkste delen van de F35 in Twente gerealiseerd zijn. In 2025 moet het gehele project in Twente gereed en afgerond zijn.

De acht doelen van de F35 (Masterplan F35, 2009):

1. Verminderen van congestie op autoroutes (mobiliteit).
2. Verbeteren bereikbaarheid en leefbaarheid in de regio (mobiliteit, leefbaarheid).
3. Steden, dorpen en recreatieve bestemmingen verbinden (sociaal, recreatief).
4. Vlotte verbinding tussen centrumgebieden waar veel mensen wonen en werken (economie).
5. Bijdrage in vermindering broeikasgas (CO₂) en geluid (milieu)
6. Stimuleren van het fietsgebruik (gezondheid);
7. Verlagen van het aantal verkeersslachtoffers (veiligheid);
8. Zichtbaar project voor heel Twente.

Realisatie deeltracé's F35 in Hengelo

In Hengelo zijn inmiddels twee F35 deeltracé's (schakels) gerealiseerd: de fietssnelweg tussen Hengelo en Enschede en het deeltracé F35 Grobbentunnel - Borne ('Westermaatsfietspad'). Het aansluitende Bornse F35-deel zal naar verwachting eind 2015 worden opgeleverd. Het derde Hengelose F35 deeltracé Watertorenpark tot Veloursstraat (centrumring) is op dit moment in voorbereiding. Met deze drie deeltracés is al een groot deel van de F35 binnen Hengelo aangelegd. De gerealiseerde deeltracé's worden nu al goed gebruikt door fietsers en de ervaringen zijn positief.

Gerealiseerde Fietssnelweg F35; Westermaatsfietspad (kijkend richting Borne)

Binnen de gemeentegrenzen van Hengelo ontbreken nog de volgende schakels van de Fietssnelweg F35:

vanuit west richting centrum:

1. F35 centrum: deel F35 tussen Grobbentunnel en Europatunnel, met als onderdelen:
  - 1.1. het wegvak Slachthuisweg tot de Weideweg richting Bankastraat (via de Berflobeek)
  - 1.2. het kruispunt met de Weideweg
  - 1.3. het wegvak Bankastraat tot Mitchamplein
  - 1.4. het kruispunt Mitchamplein
  - 1.5. wegvak Mitchamplein via Marskant (of Berflobeek) tot Europatunnel

vanuit oost richting centrum:

2. deel F35 tussen Parallelweg LS/Veloursstraat tot Europatunnel

vanuit noord naar centrum

3. oversteek Rijksweg A1 (nu tweerichtingen fietspad van slechts 2,0 m. breedte)

Met de realisatie van deze ontbrekende schakels is de fietssnelweg F35 op het Hengelose grondgebied compleet en vormt een logisch en aangesloten geheel als

hoofddrager van het Hengelose hoogwaardige fietsnetwerk. Het verbetert de (fiets)bereikbaarheid (tussen de steden) in Twente, fietsen naar het werk wordt voor meer mensen een optie, met als gevolg minder verzuim, lagere CO₂-uitstoot, vitalere mensen en minder autoverkeer/files tussen de steden. Bovendien bieden goede verbindingen tussen de F35 en de binnenstad goede kansen voor meer binnenstadsbezoek. De fiets is al jaren het favoriete vervoersmiddel naar de stad. Ter hoogte van de Europatunnel, Spoorstraat en Marskant kunnen goede aantakkingen en verbindingen met de rand van de binnenstad dit stimuleren.

Het realiseren van de ontbrekende schakels zal gefaseerd in tijd worden aangepakt, waarbij zoveel mogelijk zal worden gekeken naar de kansen die zich voordoen voor subsidies, meeliften met andere wegwerkzaamheden/rioolvervanging of anderszins. Door het voorbereidende werk zoveel mogelijk gerealiseerd te hebben en (onderzoeks)trajecten in het gehele F35 tracé te hebben vastgelegd, kan hier adequaat op ingespeeld worden.

4.3 Voorkeurstracé F35 centrum

Het deel F35-tracé centrum is het gedeelte tussen de Grobbentunnel en de Europatunnel (Spoorstraat). De naam F35-tracé centrum doet vermoeden dat de F35 door de binnenstad van Hengelo gaat, maar de insteek is dat deze langs de randen van de binnenstad komt te lopen (het stadsplateau) met goede aantakkingen er naar toe. Het tracé kan opgedeeld worden in vijf delen, zoals hierboven omschreven.

Er is een studie gedaan naar het meest geschikte tracé hiervoor door de afdeling REO team Verkeer samen met een UT student. Vanuit de uitgangspunten van het

Masterplan Fietssnelweg F35 is het tracé zoveel mogelijk parallel langs de spoorlijn gelegd. Dat tracé kent op dit specifieke gedeelte veel nadelen, zoals de sociale onveiligheid, de kosten en complexiteit (kosten geraamd op 11,6 miljoen euro) en niet geschikt voor gefaseerde aanleg. Er zijn ook voordelen voor dit tracé te noemen; het ongelijkvloers kruisen van drukke wegen is relatief eenvoudig vanwege de verhoogde ligging van de F35 langs het spoor.

De conclusie is dat het tracé het beste via de Slachthuisweg richting Bankastraat en de Marskant - Spoorstraat gelegd kan worden. Qua gebruik, toegankelijkheid en zichtbaarheid van de fietssnelweg F35 heeft het tracé Slachthuisweg-Bankastraat een sterke voorkeur waarbij nog steeds kan worden voldaan aan de uitgangspunten en hoofdeisen vanuit het Masterplan F35. Waar de fietssnelweg F35 precies zal komen te liggen en hoe dat gerealiseerd moet worden, moet nog nader worden uitgewerkt. De opgave maakt onderdeel uit van de meer gedetailleerde tracé- en ontwerpstudie inclusief keuzes rond passeren van 'barrières' zoals de wijkring Weideweg en de oversteek van het kruispunt met de Deldenerstraat (Mitchamplein). Voor beide barrières moet een ongelijkvloerse oplossing gevonden worden om aan de uitgangspunten van de F35 te voldoen of aanvullende slimme verkeersregeltechnische aanpassingen waardoor wachttijden voor fietsers, zelfs in de spitsperioden acceptabel blijven. Onderzoek door een gespecialiseerd adviesbureau naar het ontwerp en de kosten voor het mogelijk ongelijkvloers kruisen van de wijkring Weideweg, noemt als indicatie ongeveer 1,5 miljoen euro.

In een separaat voorstel (1070228) is de financiering van dit F35 voorkeurstracé (deeltracé Slachthuisweg-Weideweg) opgenomen.

Renvooi

**Fietssnelweg F35
(gereed)**

**Fietssnelweg F35
(globaal gepland)**

Gemeente
Hengelo
21 jan. 2015

Tracé F35 vanaf Grobbentunnel via Slachthuisweg richting Bankastraat

4.4 Maatregelen tijdelijke routing F35

Aanwijz en tijdelijke routing ontbrekende F35 tracédelen (t/m 2020)

Nog niet alle gerealiseerde delen van de Fietssnelweg F35 binnen de Hengelose gemeentegrenzen zijn voorzien van definitieve fietsbewegwijzering. Alleen die fietsbewegwijzering is geplaatst op strategische beslispunten, welke geen aanpassingen meer behoeft in de eindsituatie. Dit betekent dat op de ontbrekende schakels van de F35 nog geen aansluitende (tijdelijke) bewegwijzering is gerealiseerd naar het volgende wel gerealiseerd deel van de F35. Hierdoor bestaat de kans dat (onbekende) fietsers de weg kwijt raken.

De gemeente Enschede heeft een tijdelijk verwijsbord ontwikkeld ten behoeve van deze overgangsfase(n) welke soms wel enkele jaren kan duren. Vanuit de argumentatie uniformiteit en herkenbaarheid is het zinvol deze verwijsborden en deze systematiek de komende jaren één op één regionaal over te nemen door alle betrokken F35 gemeenten.

Beter Benutten-2 maatregel

Uit de Beter Benutten Gedragsanalyse voor Twente blijkt dat de woon-werkforenzen de belangrijkste doelgroepen vormen. De meeste automobilisten in de spits zijn op weg naar/voor hun werk. Vanuit gewoontegedrag kiezen (onbewust) veel forenzen echter nog vaak voor de auto. Uit de analyse blijkt dat veel van de woon-werkritten per auto tussen Hengelo en Enschede langer duren dan nodig is qua afstand is, ze zijn 'sterk vertraagd'. Een kansrijke maatregel voor de autoforens op korte afstand ligt in het stimuleren van de (e-)fiets, het stimuleren van verandering van reisgedrag. Hierop zetten we in met een mix aan maatregelen voor de ontbrekende F35 schakels in Hengelo Oost, met als doel het aantal ritten met vertraging terug te dringen.

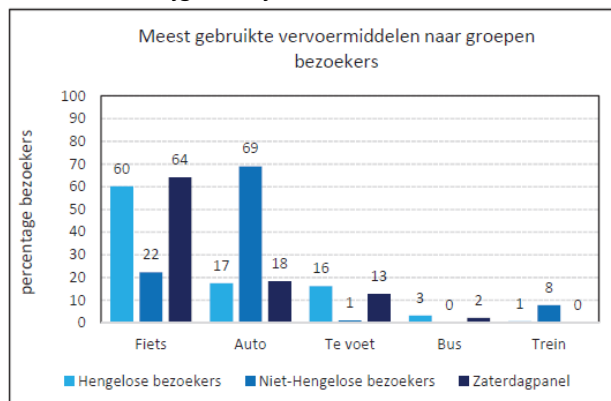
Het gaat dan om de volgende maatregelen:

- het verbeteren van de oversteek Kuipersdijk (+ 150 m. Fietssnelweg)
- het verbeteren oversteek Centrumring-Veloursstraat (thv Parallelweg LS)
- het optimaliseren van de binnenkort vervallen overweg Akzo spoorlijntje
- gedragsondersteunende maatregelen Fietscorridor Hengelo-Enschede

5. Fietsparkeren en voorzieningen

Goede stallingsmogelijkheden voor de fiets bij de bestemming stimuleert meer mensen de fiets te gebruiken. De plek bij uitstek waar goede parkeerplekken een stimulans voor de fietser kunnen zijn, is de binnenstad. De binnenstad trekt veel fietsers aan: voor een bezoek aan de stad en/of treinreizigers die de fiets gebruiken voor voor- en natransport.

Uit onderzoekscijfers blijkt dat de fiets het favoriete vervoermiddel is naar de stad. De afgelopen jaren is hierin een stijgende lijn te zien.

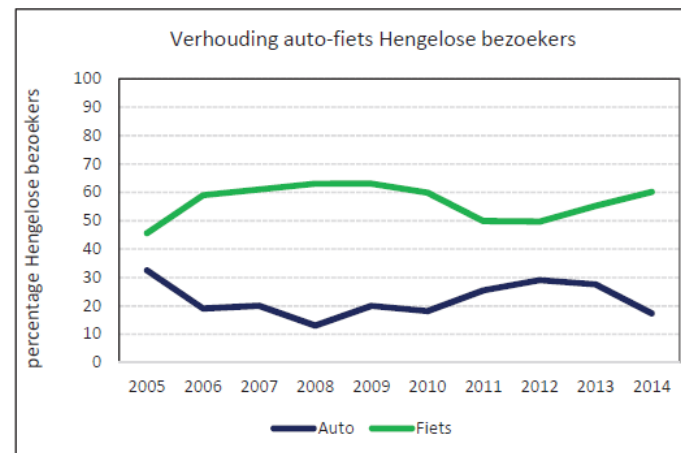

Bron: Centrum monitor Hengelo 2014, Kennispunt Twente, oktober 2014

5.1 Fietsparkeren

Gedrag

De fietser wil zo dicht mogelijk met zijn fiets bij de bestemming kunnen komen. Het liefst stalt hij zijn fiets recht voor de deur van de bestemming die hij bezoekt. In de praktijk blijkt dit gedrag moeilijk tegen te gaan. Om er toch voor te zorgen dat de consument zijn fiets in de fietsparkeervoorzieningen zet, zullen dus in de directe nabijheid van verschillende bestemmingen aantrekkelijke fietsparkeervoorzieningen gerealiseerd dienen te worden. De openbare ruimte krijgt een meer geordend aanzien, de overlast voor de overige verkeersdeelnemers zoals voetgangers blijft beperkt, en diefstal wordt tegengegaan.

Bron: Centrum monitor Hengelo 2014, Kennispunt Twente, oktober 2014

Capaciteit

De binnenstad van Hengelo kent al jaren een onbewaakte en fijnmazige parkeerclustering van fietsklemmen en fietsvakken. Sinds 2010 is er ook een gemeentelijke bewaakte gratis fietsparkeervoorziening op het Kloosterterrein. Dat betekent dat fietsers in de meeste gevallen hun fiets heel dicht bij hun (winkel)bestemming kunnen parkeren.

De totale gemeentelijke (formele) stallingscapaciteit voor fietsen bedraagt 4.100 plaatsen. Dit bestaat uit klemmen, rekken en fietsvakken in die binnenstad, inclusief stationsomgeving. In bijlage 5 is de kaart opgenomen met de fietsparkeerplekken in de binnenstad.

Hiervan zijn ongeveer 3.525 klemmen en rekken. Clusters fietsklemmen zijn bijna altijd aan één of weerszijden voorzien van een fietsvak om 'los' parkeren op de standaard mogelijk te maken en als overloopgebied bij grotere drukte. Naast de onbewaakte klemmen en rekken, zijn er de bewaakte stallingen. De bewaakte gratis gemeentelijke stalling op het Kloosterterrein heeft een formele capaciteit van 240 plaatsen, exclusief de marge aan de randen van enkele tientallen plaatsen aan de binnenzijde van het rode fietshek.

De bewaakte betaalde NS stalling op het Stationsplein heeft een capaciteit van ongeveer 400 plaatsen. De tijdelijke tweelaags stalling midden op het Stationsplein heeft een capaciteit van ongeveer 1.200 fietsen. Zeer recent is de gemeentelijke bewaakte stalling in De Beurs hierbij gekomen met een capaciteit van 50 plaatsen.

De fietsvakken zijn voornamelijk gesitueerd op de straten met bredere wegprofielen zoals de Brinkstraat en Enschedesestraat. De capaciteit van alle fietsvakken hangt erg af van het fietsparkeergedrag, type fiets en het druktebeeld op dat moment. Op dit moment zijn bijna alle fietsvakken 'versleten' en slecht zichtbaar.

Ten opzichte van de vorige inventarisatie uit maart 2005 met precies hetzelfde onderzoeksgebied, hebben er in tien jaar tijd de nodige verschuivingen (positief en negatief) in aantallen fietsrekken en fietsklemmen plaatsgevonden in de binnenstad. Per saldo zijn er in die tien jaar ongeveer 150 rekken en klemmen verwijderd. De opvallendste locaties van verwijderde rekken en klemmen in het kern winkelgebied zijn Molenstraat (18), Nieuwstraat (28), Brinkplein (124), Brinkstraat (53) en Enschedesestraat-oost (99). De opvallendste locaties van toegevoegde rekken en klemmen in het kern winkelgebied zijn Wemenstraat (21), Beursstraat Noord (105), Enschedesestraat-west (38), BP Hofstedestraat-De Beurs (50) en buiten het kern winkelgebied is toegevoegd in de stationsomgeving op het Industrieplein (480).

bewaakte stalling Kloosterterrein, zaterdagmiddag 4 oktober 2014

Het is een belangrijk gegeven dat fietsers niet bereid zijn grote afstanden te lopen tussen de (bewaakte) stalling en hun bestemming. Een stallingslocatie zal door fietsers worden gebruikt als deze zo dicht bij een publiektrekkende voorziening ligt. Het "epicentrum" van de binnenstad bevindt zich aan de Enschedesestraat ter hoogte van de HEMA. Hoe verder de fietsparkeerplaats van deze 'fietsmagneet' af ligt, hoe minder aantrekkelijk.

Bewaakt stallen

Er is een groeiende behoefte aan gratis bewaakt stallen. Gratis bewaakte stallingen passen bij de ambitie van Hengelo om een van de veiligste steden van Nederland te blijven en dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad. Ook de leden van het Keurmerk Veilig Ondernemen-binnenstad (KVO) hebben destijds aangedrongen op deze voorziening. Bewaakt stallen stimuleert bovendien mensen met de (dure) fiets naar het centrum te komen en helpt om fietsdiefstallen te beperken. De bewaakte fietsenstalling Kloosterhof is bewaakt tijdens de winkel openingstijden. De stalling is gunstig gelegen in de directe nabijheid van twee drukke stadsfietsroutes, is goed bekend en kent nog steeds een toenemend aantal bezoekers. Het beheer is in handen van de afdeling Stadstoezicht in samenwerking met SWB.

Bij het realiseren van het project Lange Wemen zal deze stalling van het Kloosterhof verplaatst worden naar de locatie achter de HEMA (De Wetstraat). Op deze locatie zullen e-bike oplaadpunten worden toegevoegd.

In maart 2015 is er gemeentelijke bewaakte stallingsruimte toegevoegd in de parkeergarage De Beurs. Het biedt stallingsruimte aan ongeveer 50 fietsen op woensdag en zaterdag, de dagen waarop het fietsgebruik hoger ligt dan op de andere dagen. Daarnaast kent het oplaadfaciliteiten voor vier e-bikes. Het gaat in eerste instantie om een proefperiode. Dit is tevens de locatie voor gevonden en verloren voorwerpen. Net zo als bij de stalling Kloosterhof, wordt ook deze stalling beheerd door de afdeling Stadstoezicht in samenwerking met SWB.

Stationsplein

De tweelaags fietsparkeervoorziening op maaiveld, direct gelegen langs het tweezijdig fietspad op het Stationsplein, is van tijdelijke aard tot het moment van realisatie van de nieuwe, onbewaakte fietsflat met gratis stallingsruimte. De nieuwe fietsflat gaat ruimte bieden aan totaal ongeveer 2.500 fietsen. De opening ervan is voorzien in 2016.

Artist impression fietsflat station, studio SK

De huidige ondergrondse fietsenstalling bij het station wordt geëxploiteerd door NS. In de nieuwbouw van de fietsflat wordt deze ondergrondse NS stalling geïntegreerd. Deze bewaakte betaalde stalling heeft ongeveer 400 plaatsen en is in 2013 gerenoveerd. Ook biedt de stalling onderdak aan ruim 30 OV Fietsen. Bemensing vindt alleen plaats op de dagelijkse forens piektijden. Deze stalling concurreert niet of nauwelijks met de gratis bewaakte gemeentelijke stalling op het Kloosterterrein omdat het een andere doelgroep kent. Speciale aandacht is er nog voor het stallen en de toegankelijkheid van een kleine groep fietsers met bijzondere fietsen met een sterk afwijkende dimensie, zoals driewielers voor mindervaliden.

Behalve in de tweelaags fietsenstalling is het op alle andere plekken op maaiveld op het Stationsplein niet toegestaan de fiets te stallen. Recentelijk is er weer een beheerder/toezichthouder aangetrokken, die het fietsparkeren en fietsparkeergedrag zowel op maaiveld alsmede in de ondergrondse NS stalling in goede banen leidt. Hiermee wordt een rommelig straatbeeld in de stationsomgeving grotendeels voorkomen en werkt bovendien preventief bij fietsdiefstal.

Pilot Wagenaar

Aan de Brinkstraat ter hoogte van Modehuis Wagenaar en de Twee Wezen staan altijd veel fietsen geparkeerd. Dit parkeergedrag had een negatieve invloed op het gebruik van het trottoir voor en door voetgangers. Ook de panden van deze beide ondernemers waren daardoor slechter bereikbaar. In gezamenlijk overleg tussen gemeente en ondernemers is er in 2014 een pilot gestart. In plaats van het

terugplaatsen van fietsklemmen is er gekozen voor belijning- en markeringswerk in combinatie met een plantenbak. Doel van deze gerichte gedagsinterventie is de parkerende fietsers beter, netter en dus minder nonchalant te laten parkeren. Fietsers (maar ook voetgangers) zijn gevoelig voor visuele prikkels zoals bijvoorbeeld het niet overschrijden van een lijn op de grond. Deze eenvoudige en goedkope maatregel werkt naar tevredenheid van betrokkenen

Evenementen

Op topdagen, zoals bij grote evenementen en/of kermis in combinatie met mooi weer, is de parkeercapaciteit voor de fietsers onvoldoende. Deze piek met enkele duizenden extra fietsers is op dat specifieke moment eenvoudigweg niet op te vangen met reguliere fietsparkeervoorzieningen. Goede stallingsmogelijkheden voor de fiets kunnen evenwel van grote meerwaarde zijn voor het evenement. De opgave is om samen met de organisatoren manieren te vinden om deze tijdelijke pieken op te vangen

Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan mobiele stalling of tijdelijk ingerichte stallingen op een aangewezen openbaar terrein of tijdelijk openstelling van panden voor bewaakte fietsenstalling.

Waardering

Uit de Centrummonitor (oktober 2014) en onderzoek onder het Hengelo Panel (juni 2014) blijkt dat de waardering van de parkeervoorzieningen voor de fiets in het algemeen goed is. Bezoekers en leden van het HengeloPanel beoordelen de parkeervoorzieningen voor de fiets met respectievelijk een 7,4 en een 7,0. Op de vraag hoe de fietsers graag in het centrum hun fiets parkeren, antwoordde 39% liefst los voor de winkel waar ze moeten zijn en 27% zet de fiets het liefst in de gratis bewaakte stalling. De tips en opmerkingen die de panelleden gaven gaan over de tekort aan fietsparkeerruimte op marktdagen, dat er veel fietsklemmen zijn verwijderd en dat de fietsvak belijning niet meer goed zichtbaar is.

Ook de Fietzersbond heeft op eigen initiatief in augustus 2014 onderzoek gedaan naar fietsparkeergedrag van binnenstadbezoekers (november 2014). De belangrijkste conclusies hieruit zijn dat de meeste fietsers hun fiets parkeren in de directe omgeving van hun eerste bestemming en hun fiets niet meenemen naar een vervolgbestemming. De drukke Enschedesestraat fungeert hierbij als 'uitvalsbasis'. De parkeervoorzieningen voor de fiets buiten het kernwinkelgebied worden matig tot slecht gebruikt en die binnen het kernwinkelgebied staan

overvol. De geïnterviewde fietsparkeerders missen op het Brinkplein de stallingsmogelijkheden in de vorm van fietsklemmen.

Brinkstraat, zaterdagmiddag 4 oktober 2014

Enschedesestraat, zaterdagmiddag 4 oktober 2014

Uit deze onderzoeken blijkt dat het totaal aantal fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad niet ter discussie wordt gesteld, maar wel tekorten op specifieke locaties worden ervaren. De grootste tekorten aan fietsparkeervoorzieningen op reguliere weekdagen (inclusief woensdag marktdag) bevinden zich op het Stationsplein en Brinkplein/Brinkstraat. Het grootste tekort op de reguliere zaterdag bevindt zich op de Enschedesestraat. Dit komt grotendeels overeen met de druktebeeldkaart op basis van passanten tellingen van winkelend publiek (zie kaart bijlage 6).

De mate van tekorten hangt ook vrij sterk af van de ingebruikname van die openbare ruimte 'door derden', zoals ten behoeve van kermis, draaimolens, treintjes, (oliebollen)kramen of stands en dergelijke. Op zonnige terras- en of uitgaansdagen is het rond de terrassen van De twee Wezen en Stravinsky erg druk met gestalde fietsen.

5.2 Toekomstontwikkelingen binnenstad

Bij het realiseren van fiets(parkeer)voorzieningen moeten we rekening houden met de toekomstige ontwikkelingen van de binnenstad. De binnenstad is speerpunt van het huidige gemeentelijke beleid. Er gebeurt veel en staat veel te gebeuren. Op dit moment is niet exact duidelijk wat, wanneer en op welke manier gerealiseerd gaat worden. Ook vanuit de ondernemers zijn er wensen. In de Toekomstbestendige binnenstad geven de ondernemers hun visie op de

ontwikkelingen die nodig zijn in de binnenstad. Hun wens is te komen tot een zo verkeersluw mogelijk 'winkel-achtje'; het winkelgebied Enschedesestraat – Nieuwstraat - Telgen - Brinkstraat. We zullen de fietsparkeervoorzieningen dan ook moeten plaatsen in de opgave die er ligt voor de binnenstad en zoveel mogelijk daarop anticiperen en waar mogelijk het fietsparkeerbeleid een bijdrage laten leveren aan het realiseren van een aantrekkelijke binnenstad, waarbij de doelstellingen van het fietsbeleid worden gerespecteerd. Hiervoor is goede informatie uitwisseling en samenwerking tijdens planvorming nodig. Mogelijke oplossingsrichting hiervoor is meervoudig ruimtegebruik (shared spaces) waarmee we in de komende periode ervaring willen opdoen.

5.3 Oplaadpunten voor e-bikes

In het collegeakkoord is een uitbreiding van het aantal oplaadpunten voor e-bikes genoemd. In eerste instantie is deze investering gekoppeld aan de te verplaatsen gratis bewaakte stallingslocatie van Kloosterhof naar de Wetstraat achter de HEMA. Deze verplaatsing heeft te maken met het project Lange Wemen. Als de huidige gratis bewaakte stalling de komende jaren op de huidige locatie blijft en niet wordt verplaatst, zullen enkele oplaadpunten voor e-bikes op deze locatie worden gerealiseerd. Inmiddels zijn vier inpassende oplaadpunten gerealiseerd in de bewaakte parkeervoorziening De Beurs. Monitoring van het gebruik ervan zal aangeven of en zo ja hoe groot de behoefte is aan toevoeging van extra oplaadpunten.

5.4 Fietsdiefstal

Al decennia lang worden er tussen de 500.000 en 750.000 fietsen gestolen in Nederland. Exacte cijfers zijn onbekend omdat lang niet iedereen aangifte doet van diefstal. In 2013 registreerde de politie in totaal 107.055 fietsdiefstallen (Bron: CBS). De laatste jaren zijn de dure maar goed verzekerde e-bikes populair bij dieven. In 2013 werden er landelijk 25.000 elektrische fietsen gestolen. De angst voor fietsdiefstal leidt tot minder fietsgebruik.

In Hengelo werden in de periode 2005 -2014 gemiddeld 947 fietsen per jaar gestolen waarvan 48 brom- en snorfietsen (bron: CBS). Het gaat hier om officieel geregistreerde aantallen. In 2014 zijn er 833 fietsen in Hengelo gestolen waarvan 62 brom- en snorfietsen. Het aandeel e-bikes onder het totaal aantal gestolen

fietsen is onbekend. Vooral het NS Stationsplein was in 2014 een 'hotspot' van enkele (vrij nieuwe) gestolen fietsen, die wel gewoon op slot stonden. Ook dit voorjaar is het Stationsplein negatief in het nieuws.

De in deze regio veel door de politie ingezette lokfietsen geven goede resultaten fietsendieven en helers op te sporen. Ook het dagelijkse toezicht op het Stationsplein en Industrieplein draagt bij aan het verminderen van fietsdiefstallen op deze locaties.

5.5 Weesfietsen en fietswrakken

Weesfietsen (ook wel zwerffietsen genoemd) en fietswrakken zijn fietsen die niet meer worden opgehaald door hun eigenaar of waarmee niet meer gefietst kan worden. Deze fietsen werken negatief voor de binnenstad. Ze tasten de uitstraling aan en nodigen als het ware uit tot meer slordigheid. Bovendien nemen ze parkeerplekken in of staan op plekken waar ze niet horen te staan; volgens onderzoek zou dit tot 20% parkeercapaciteit in beslag nemen.

Het opruimen van weesfietsen, maar ook het verwijderen van foutief of hinderlijk geplaatste fietsen, inclusief het knippen van sloten, is in juridische zin het toepassen van bestuursdwang. Deze gemeentelijke acties moeten aan allerlei zorgvuldigheidseisen voldoen, bijvoorbeeld rond waarschuwingstermijnen, de bewaar- of opslagtijd (weesfietsen 13 weken) en de registratie van dergelijke ongebruikte fietsen.

Gemeenten zien fietswrakken meestal als grof vuil of als gevonden voorwerpen. In veel NS stallingen, zoals de voormalige fietsflat, verwijderde de NS deze zwerf- of weesfietsen als deze drie maanden niet zijn gebruikt. Bij nieuwe gebouwde en kostbare fietsenstallingen zijn dergelijke termijnen tegenwoordig korter.

Op het NS Stationsplein van Hengelo geldt sinds de herinrichting een zonaal parkeerverbod voor het hele Stationsplein voor het plaatsen van fietsen en bromfietsen, behalve in de daarvoor aangewezen fietsparkeervoorzieningen, in dit geval de (tijdelijke) tweelaags stalling of de (betaalde) NS stalling. Handhavingsbeleid door middel van zichtbaar en regelmatig aanwezigheid van handhavers is hierbij belangrijk.

5.6 Verwijsborden

Een duidelijke en eenduidige verwijzing naar de bewaakte en grote(re) onbewaakte fietsenstallingen is gewenst. Deze behoefte blijkt uit de diverse gesprekken met belanghebbenden, zoals onder andere de binnenstadondernemers en de Fietzersbond. Op welke manier dit kan worden vormgegeven en gerealiseerd zal nog nader moeten worden uitgewerkt. Een afweging kan zijn of dit aanvullende verwijssysteem kan worden opgenomen en geïntegreerd in de bestaande blauwe toeristische bewegwijzering in de binnenstad.

6. Geplande acties

Voorgaande informatie leidt tot een samenhangend pakket van acties en maatregelen gericht op de infrastructuur en omgeving en op het gebied van bewustzijn en gedrag.

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
1	<i>De aanpak en opheffen van fiets verkeersongevallen concentraties (VOC's)</i> Door middel van reconstructies of deel-reconstructies vanuit beheer en/of rioolvervangingsprojecten met een sterke verkeerskundige inbreng in de ontwerpfase of vanuit eigen middelen.			
1.1	Reconstructie rotonde Sloetsweg-Deurningerstraat icm reconstructie Deurningerstraat Het ongevallenbeeld is op deze locatie als geheel diffuus. Uit AVOC analyses is geen duidelijke oorzaak aan te wijzen. Wel is het wenselijk om de fietsers op de rotonde welke voorrang hebben, een meer dominante plaats te geven. Dit kan door middel van een verhoogd (en dus beter zichtbaar) aan te leggen fietspad in rood asfalt, inclusief nieuw markeringswerk. Deze aanpak van deze rotonde wordt meegenomen met de in voorbereiding zijnde reconstructie met herprofilering en rioolvervangings van de Deurningerstraat.	10	Najaar 2016	Totaal € 75.000 waarvan 50% subsidie (gedekt uit VOC-budget)
1.2	Verkeersremmende maatregelen Torenlaan (geen VOC punt) De Torenlaan is een smalle weg met smalle bermen waar relatief veel gemengd (auto)verkeer met hoge(re) gemiddelde snelheden overheen rijdt. Het ontsluit onder andere het sportpark Slangenbeek. Begin 2014 is een eigen gemeentelijke verkeersstudie en analyse uitgevoerd. Met belanghebbenden en bewoners is een pakket van verkeersmaatregelen ontwikkeld bestaande uit wegversmallingen voor gemotoriseerd verkeer. De maatregelen zullen gemonitord worden en na één jaar vindt er een evaluatie plaats.	10	Zomer 2015	€ 100.000 (gedekt: vrij gekomen geld uit voordelen west-tangent)
2	<i>Fietsmaatregelen bij nieuwe plannen</i>			
2	VMBO (buitenplans pakket aan fietsmaatregelen) Vanuit project verkeersmaatregelen buiten plangebied project VMBO school en sporthal in plan Medaillon. Onder andere: verbeteren fietsoversteek Eggerinksweg-Wegtersweg, Fré Cohenstraat (wegvak naast HOV busbaan) als fietsstraat en verbeteren kruispunt Pieter de Hoochstraat-Achterhoekseweg-Houtmaatweg. Upgrading rotonde Bornsestraat (fase 1) ten aanzien van bereikbaarheid stad is uitvoering afhankelijk van afstemming met andere grote infra projecten.	10	Najaar 2016	€ 260.000 (gedekt in project)
3	<i>Maatregelen ten aanzien van fietspaaltjes</i>			

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten	
3	Saneren van bewezen overbodige fietspaaltjes op fietspaden (conform keuzeschema) De kernvraag bij fietspalen is of er zonder paaltjes een probleem is en of het probleem ook opgelost kan worden zonder palen. Deze vragen zijn onderdeel van een keuzeschema ('Keuze schema saneren fietspalen') om in samenwerking met verkeersveiligheidspartners fietspalen en onnodige borden en overige obstakels te saneren. De Fietsersbond Hengelo heeft een inventarisatie gedaan en 22 locaties (niet uitputtend) aangegeven welke volgens haar gevaar opleveren. Het resultaat van de analyse is een aanpak van gevaarlijk(st)e locaties voor fietsers in Hengelo. Het gaat hier dus niet om alle fietspalen in Hengelo. Daar waar geen fietspalen kunnen worden gesaneerd of vervangen door bijvoorbeeld de nieuwste generatie soepele en fietsvriendelijke kunststof palen, de betreffende locatie(s) voorzien van tweezijdige inleidende witte (ribbel) markering conform de CROW ontwerp aanbevelingen.	10-11	2016	€ 22.000	
4	Maatregelen op gebied van bewustzijn en gedrag				
4.1	Speciale meerjarige e-bike campagnes ism alle verkeersveiligheidspartners Inzetten op campagnes om ouderen te informeren en adviseren over veilig gebruik van de e-bike. Vanuit onze partners (provincie, regio Twente, Fietsersbond en anderen) zijn er verschillende initiatieven hiertoe. Samen met hen kijken hoe we daaraan het best kunnen bijdragen. Gedacht kan worden aan fietstrainingen, foldermateriaal en keuringen.	11	2015-2018	Provinciale subsidie(s)	
4.2	Fietsveiligheid jongeren We zullen als gemeente Hengelo participeren in (nieuwe) overheidsprojecten of regionale projecten. Investeren in verkeerseductie projecten in combinatie met praktijkervaringen opdoen voor deze groep vanuit het principe 'leren door te doen'. Educatie in combinatie met speciale App's en andere nog door de markt en/of de Rijksoverheid te ontwikkelen Smartphone technieken. Concrete Hengelose acties welke vanaf 2015 gestart worden, zijn de gele vestjes voor aan het verkeer of voor het eerst aan het verkeer deelnemende fietsende leerlingen en de fietshelm actie.	11	2015	€ 10.000	
4.3	Promoten dodehoek sticker voor vrachtwagens Belangen en ondernemersorganisatie Transport en Logistiek Nederland (TLN) heeft een speciale sticker ontwikkeld waarmee duidelijk wordt gemaakt dat fietsers ruim achter (3,0 meter) en niet naast de vrachtwagen zich moeten opstellen. Deze actie sluit aan op lesprogramma's op ruim 1.300 basisscholen in Nederland. In Hengelo gaat het niet om een correctieve, maar een preventieve maatregel gericht op vrachtwagens en vrachtwagencombinaties welke veel binnen de Hengelose gemeentegrenzen en/of op schoolroutes rijden of schoolroutes kruisen.		11	2015-2016	€ 1.500
Dodehoeksticker (Bron: TLN)					

Dodehoeksticker (Bron: TLN)

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
5	Realisatie en verbetering stadsfietsroutes			
5.1	Verbeteren fietsinfrastructuur Lansinkesweg Resterende wegvak tussen Emmaweg en Industrieplein (thv ROC en Brandweer kazerne) inclusief verbeteren fiets infrastructuur en fietsoversteken ism Projectbureau Hart van Zuid en afdeling Projecten en Subsidies. Loopt mee met reconstructie wegvak Lansinkesweg.	12	Volgt planning HvZ	Pm (dekking via HvZ)
5.2	Reconstructie Vosboerweg inclusief kruispunt Wegtersweg Verbeteren wegprofiel, logischer en veiliger maken enkele fietsoversteken, aansluitend aan bestaande fietsnetwerk en inrichting en beter zichtbaar maken fietspad/parallelweg Vosboerweg en inrichten als fietsstraat.	12	2016	Pm (dekking uit project/subsidie)
5.3	Verkenning vrijliggend fietspad Deldenerstraat Onderzoek naar mogelijkheden om in combinatie met rioolvervangingsprojecten en/of onderhoudswerkzaamheden tot vrij liggende fietspaden te komen op de invalsweg Deldenerstraat.	12	2017	€ 10.000
6	F35			
6.1	Bestuurlijke opdracht F35 tracé verkenning binnenstad Vastleggen van het voorkeurstracé F35 centrum.	14	April/mei 2015	--
6.2	Aanleg voorkeurstracé F35 Grobbentunnel-Slachthuisweg- Weideweg richting Bankastraat Gefaseerde realisatie van voorkeurstracé F35 centrum: schakel vanaf Grobbentunnel voor het deel Slachthuisweg tot en met te kruisen Weideweg. Betreft vervolg fase en besteding restgelden in realisatie fietssnelweg F35 richting centrum vanaf de Grobbentunnel/Eggerinksweg via Slachthuisweg richting wijkring Weideweg en het verkeersveilig oversteken van die Weideweg richting Bankastraat.	14-15	2015-2016	€ 1.000.000: 80% subsidie en € 200.000 gedekt uit project
6.3	Voorbereiding Beter Benutten-2 maatregel op drietal ontbrekende F35 schakels Voorbereiding Beter Benutten maatregel op drie ontbrekende F35 schakels (Hengelo Oost) om aantal vertraagde ritten terug te dringen (incl. campagne voering). Het gaat om - opheffen Akzo spoorwegovergang op F35 - Kuiperdijk 150 m. F35 inclusief reconstructie oversteek met Kuipersdijk - VRI upgradering oversteek F35 met Veloursstraat Het Akzo spoorlijn heeft recentelijk haar functie zo goed als verloren. Hiermee komt een goede definitieve oplossing	16	2015-2017	€ 425.000: subsidie en € 95.000 bijdrage Hengelo

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
	voor deze F35 oversteek in beeld. F35 traject Kuipersdijk tot Veloursstraat /centrumring. Tracé wordt gecombineerd met plannen Veldwijk Zuid. Voorkeustracé via Watertorenpark – Watertorenlaan – Parallelweg LS. VO wordt op dit moment ontworpen en voorbereid.			
6.4	Aanwijs en tijdelijke routing ontbrekende F35 tracédelen (t/m 2020) Nog niet alle gerealiseerde delen van de Fietssnelweg F35 binnen de Hengelose gemeentegrenzen zijn voorzien van definitieve fietsbewegwijzering. De ontbrekende schakels van de F35 voorzien van tijdelijke verwijsborden. Vanuit de argumentatie uniformiteit en herkenbaarheid is het zinvol de verwijsborden deze systematiek, zoals ontwikkeld door de gemeente Enschede, de komende jaren één op één regionaal over te nemen door alle betrokken F35 gemeenten.	16	2016-2017	€ 18.000
7	Continueren van de doorgaande maatregelen (uit eerdere fietsactieplan)			
7.1	Fietsvriendelijker maken verkeersregelininstallaties Op basis van het vorige fietsactieplan zijn als fietsonvriendelijk ervaren verouderde verkeersregelininstallaties vervangen. De ingezette lijn wordt gevolgd: bij vervanging en ontwerp nieuwe verkeersregelininstallaties (VRI) wordt de volgende checklist gehanteerd: - Is aanleg rotonde mogelijk in plaats van een VRI? - Zo nee, kan de regeling fietsvriendelijker worden gemaakt, bijvoorbeeld door invoering vierrichtingen groen, twee keer groen per cyclus, detectie op afstand, wachttijdvoorspellers of anders; - Kan het ontwerp van de kruising fietsvriendelijker worden ingericht, bijvoorbeeld vergroting opstelvakken, grotere boogstralen, vrije rechtsaffers, voorkomen van dodehoekongevallen met vrachtwagens.	12	continu	Pm (dekking uit projecten)
7.2	Bestaande beleid op wegonderhoud, gladheidsbestrijding en verlichting continueren - Meldingen via meldlijn; - Onderhoud: conform het beleidsplan onderhoud. Meldingen via meldlijn; - Gladheidsbestrijding: sneeuwvrij maken cq. strooien gebied op de routes van het hoofdfietsnetwerk volgens het landelijke protocol (bericht van Meteo, RWS), met extra aandacht voor bruggen en viaducten; - Openbare verlichting: conform het verlichtingsplan worden de fietsroutes van het hoofdfietsnetwerk verlicht. Daarbij wordt toegewerkt naar zo duurzaam mogelijke verlichting door bij reconstructiewerkzaamheden en rioolvervanging duurzame (LED)-verlichting toe te passen.	11	continu	Uit reguliere budget beheer
7.3	Consequente aanleg van vrij liggende fietspaden in rood asfalt, inclusief verbetering oversteekvoorzieningen. De aanleg ervan wordt voor het overgrote deel gecombineerd met reconstructiewerkzaamheden en rioolvervanging.	12	Continu	Pm (dekking uit projecten)

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
	Het past binnen het beleid om te werken met vrij liggende fietspaden op de hoofdwegenstructuur daar waar mogelijk risico's ontstaan bij menging vrachtverkeer – fietsverkeer. Rood asfalt is vaak eis bij subsidieverstreking Bekende voorbeelden zijn de realisatie van de Westtangent en binnenkort de Enschedesestraat.			
8	Monitoring			
	Monitoren van het functioneren van het fietsnetwerk Zijn er ontbrekende schakels in fietsnetwerk, is het fietsnetwerk nog in goede staat, etc. Dit doen we door: - ongevallencijfers, deze analyseren; - meldingenlijst; - nationale fiets-telweek van de Fietzersbond (registreren alle verplaatsingen in periode 14 - 20 sept. 2015); - mogelijkheid: meedoen aan app SMART-project Enschede (registratie, gedragsverandering, beloning).	12	2015 e.v.	€ 10.000
9	Verbeteren Fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad			
9.1	Ophalen van alle fietsvak belijningen (inclusief markering, pictogrammen extra fietsvakken) Praktisch alle belijning en markering in de binnenstad is aan slijtage onderhevig en inmiddels redelijk versleten en slecht zichtbaar/herkenbaar. Daarnaast zijn er in de nabijheid van de fietsvakken op strategische punten op de Brinkstraat en Enschedesestraat oversteken gerealiseerd door middel van inritblokken en markering, specifiek bedoeld voor mindervaliden en rolstoelgebruikers. Ook dit markeringswerk behoeft onderhoud. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de bereikbaarheid voor winkelentrees vanaf de 'rijbaan' en de dimensies van de officiële terrassen en plaatsing van straatmeubilair zoals zitbanken.	18	2015, 2017 (tweejaarlijks)	€ 10.000
9.2	Pilot fietsparkeervak Brinkplein met nieuw aanbindsysteem In 2013 zijn alle vaste fietsklemmen verwijderd op het Brinkplein. Dit vormde onderdeel van een upgradering van het Brinkplein waaronder de grote bloempotten en de nieuwe zitbanken. De locatie van de fietsrekken werd daarmee tevens een locatie voor evenementen met bijbehorende zaken zoals draaimolens en treintjes, kramen en dergelijke. Het ontbreken van die fietsvoorzieningen zoals fietsklemmen, is als aandachtspunt genoemd zowel vanuit het Hengelo Panel alsmede de door de Fietzersbond. Hier willen we het principe van 'shared spaces' uittesten met een pilot in de vorm van een duidelijk gemarkeerd fietsvak in combinatie met fietsgrondankers, een nieuw aanbindsysteem. Dit biedt die flexibiliteit voor meervoudige ruimtegebruik van die beperkte openbare ruimte. In vormgeving houdt dit fietsvak uiteraard rekening met de verschillende loopstromen door voetgangers.	18,20	2015	€ 5.500

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
	<i>Fietsparkeren Brinkplein</i> <i>Zonder fietsrekken of beugels toch gezeurd aan de 'vaste wereld'</i>			
9.3	Inzet op flexibele fietsparkeervoorzieningen in kernwinkelgebied, aan de randen parkeren met bewaking en/of klemmen Samen met de Fietzersbond en ondernemers binnenstad kijken naar de fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad. Insteek is om binnen het kernwinkelgebied zoveel mogelijk te werken met meervoudig ruimtegebruik. Per locatie zou moeten worden nagegaan hoe dit het beste kan worden ingevuld, met fietsparkeervakken, met al dan niet verplaatsbare nietjes of op een andere manier. Aan de randen van het kernwinkelgebied inzetten op uitgebreidere stallingsvoorzieningen met klemmen en/of bewaking. Met goede communicatie en verwijssystemen moeten deze voorzieningen kenbaar worden gemaakt. De duidelijke en herkenbare vormgeving van de fietsparkeervakken in het kernwinkelgebied zal daarbij een bijdrage moeten leveren aan de uitstraling en aantrekkelijkheid van de binnenstad.	18, 20	2015	Pm
9.4	Onderzoeken fietsverkeersluw 'winkel-achtje' Samen met de Fietzersbond en de Ondernemers Binnenstad onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het 'winkelachtje' fietsverkeersluw te maken (Enschedesestraat-Nieuwstraat-Telgen-Brinkstraat).	20	2015	Pm
9.5	Verplaatsing bewaakte fietsenstalling Kloosterhof Verplaatsing bewaakte fietsenstalling Kloosterhof naar definitieve voorkeurs-locatie achter de HEMA (De Wetstraat) met toevoeging van E-bike oplaadpunten. Volgt de ontwikkelingen en planning van project Lange Wemen en onderzoek herhuisvesting binnenstad.	18	Pm	Pm
9.6	Realisatie nieuwe fietsflat In samenwerking met ProRail, NS en Projectbureau Hart van Zuid de realisatie van een nieuwe fietsflat op het Stationsplein.	19	2015	€ 3.500.000 tlv. Prorail/NS, subsidie en project

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
10	Oplaadpunten voor elektrische fietsen (e-bikes)			
	Oplaadpunten voor elektrische fietsen realiseren In de recent gerealiseerde bewaakte gemeentelijke fietsenstalling De Beurs zijn vier inpandige oplaadpunten voor e-bikes gerealiseerd. Bij verplaatsing van de stallingslocatie Kloosterhof naar de Wetstraat achter de HEMA worden ook aan deze bewaakte stalling oplaadpunten toegevoegd. Als de stalling de komende jaren op de huidige locatie blijft dan zullen oplaadpunten voor e-bikes op deze locatie worden gerealiseerd. Monitoring van het gebruik ervan zal aangeven of en zo ja hoe groot de behoefte is aan toevoeging van extra oplaadpunten.	20	Nnb	€ 9.000
11	Fietsdiefstal			
	Tegengaan fietsdiefstal • Continueren van de samenwerking met de politie om de kans op fietsdiefstal te verkleinen, door gezamenlijk op te trekken bij onder andere bewustwordingscampagnes over fietsdiefstal, voorlichting op scholen etc. De gemeentelijke focus in de aanpak van fietsdiefstal ligt vooral op voorlichting, preventie en samenwerking met de afdeling Stadtoezicht en politie/wijkagent, de fietsenhandel, maar ook het stimuleren en promoten van beide gratis bewaakte gemeentelijke stallingen. • Voortzetten dagelijks toezicht op en rond de tweelaagse stallingen op het Stationsplein tot moment van oplevering fietsflat. • Met NS, de politie en andere partners kijken welke eenvoudige maar adequate preventieve maatregelen mogelijk zijn bij de nieuwe fietsflat.	21	Continu	€ 25.000,-
12	Weesfietsen en fietswrakken			
	Aanpak weesfietsen en fietswrakken Binnen de huidige mogelijkheden aanpakken van de weesfietsen en fietswrakken. Voor het stationsgebied speelt de toezichthouder een belangrijke rol. Daarnaast actieve handhaving door gezamenlijk optrekken van de afdelingen Stadtoezicht, Wijkbeheer en politie om hinderlijk en buiten de formele fietsparkeerplekken gestalde fietsen te verwijderen. De APV (algemene Plaatselijke Verordening) zal hierop aangepast moeten worden. Op basis van de APV kan effectievere handhaving plaatsvinden.	21	2015	€ 7.500
13	Verwijssysteem			

	Maatregelen Actieplan Fietsen (2015 – 2018)	Pg.	Planning	Kosten
	Realiseren van verwijssysteem Realiseren van een herkenbaar en goed verwijssysteem naar de belangrijkste fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad. Dit kan via de verschillende communicatiekanalen (zoals websites en flyers), en ook via de betrokken partijen (zoals ondernemers, gemeente, fietsersbond, politie).	21	2016	€ 10.000
14	Organisatie			
14	Samenwerking Bij het uitvoeren van het actieplan zoeken we uitdrukkelijk de samenwerking op met onze partners bij het fietsbeleid. Het fietsbeleid is immers niet een geïsoleerd verhaal, maar raakt de samenleving in meerdere facetten. Het bestaat ook uit de wisselwerking met elkaar, de gemeente doet en kan het immers niet alleen. Naast de burgers als fietsers zelf, zijn bijzondere partners bij het fietsbeleid de provincie Overijssel, Regio Twente en de Fietsersbond Hengelo. Met hen zal periodiek overleg georganiseerd worden om te spreken over de voortgang van het actieplan en de fietsaspecten.	4,7	continu	Pm

Uitvoering

Vanuit dit Actieplan Fietsen met bijbehorende acties voor de komende vier jaar zijn de volgende kosten geraamd (exclusief BTW en interne kosten).

<u>Maatregel/actie (2015-2018)</u>	<u>Enmalige Kosten (euro's)</u>	<u>Subtotaal per thema (euro's)</u>
<u>A. Fietsveiligheid</u>		
1. Aanpak en opheffen van fietsverkeersongevallenconcentraties(VOC's)	75.000,-	
2. Fietsmaatregelen bij nieuwe plannen	pm	
3. Maatregelen fietspaaltjes	22.000,-	
4. Maatregelen bewustzijn en gedrag/fietscampagnes	11.500,-	
Subtotaal A		108.500,-
<u>B. Fietsnetwerk</u>		
5. Realisatie en verbetering stadsfietsroutes	10.000,-	
6. Fietssnelweg F35 (ontbrekende schakels vanuit west richting centrum)		
a. Slachthuisweg (vanaf Eggerinksweg) tot Weideweg	gedekt (*1)	
b. VRI optimalisatie tbv fietsers kruispunt Weideweg	gedekt (*2)	
c. Vervolg voorkeurstracé Berflobeek (tot Antillenstraat-Bankastraat)	gedekt (*3)	
Fietssnelweg F35 (ontbrekende schakels vanuit oost richting centrum)		
d. Drie ontbrekende schakels vanuit BB2; (Akzospoor, Kuipersdijk, Veloursstraat)	gedekt (*4)	
e. Parallelweg LS tot en met Europatunnel/Spoorstraat (icm Laan Hart van Zuid)	212.000,-	
7. Aanwijs tijdelijke routing ontbrekende schakels	18.000,-	
8. Continueren doorgaande maatregelen	pm	
9. Monitoring	10.000,-	
Subtotaal B		250.000,-
<u>C. Fietsparkeren en fietsvoorzieningen</u>		
10. Verbeteren fietsparkeervoorzieningen binnenstad	15.500,-	
11. Oplaadpunten elektrische fietsen	9.000,-	
12. Tegengaan fietsdiefstal	25.000,-	
13. Aanpak weesfietsen en fietswrakken	7.500,-	
14. Verwijssysteem naar belangrijkste fietsenstallingen (bewaakt en onbewaakt)	10.000,-	
Subtotaal C		67.000,-
<u>D. Organisatie</u>		
15. Samenwerking	pm	pm
Totaal A t/m D (met aangepaste VRI regeling F35 fietsoversteek op maaiveldniveau met Weideweg)		425.500,-

Opmerkingen

- (*1) De kosten realisatie F35 van Slachthuisweg (vanaf Eggerinksweg) tot Weideweg zijn globaal geraamd op 544.000,- euro;
(*2) Alternatief voor fietsviaduct is een fietsvriendelijke(re) VRI optimalisatie, deze kosten zijn geraamd op 75.000,- euro (fiets overstek Weideweg op maaiveld niveau);
(*3) De kosten realisatie F35 langs de Berflobeek tot Antillenstraat/Bankastraat zijn geraamd op 225.000,- euro;
(*4) Eigen bijdrage is 22.37% (= 95.000,- euro) van de totale kosten van 425.000,- euro inclusief vereiste campagne fietsstimulering (totaal 40.000,- euro bestedingsdoel).

Voorstel inzet resterende middelen voorkeustracé F35 (zie par. 4.3).

De eerste globale kostenramingen laten zien dat met de resterende middelen de F35 vanaf de Eggerinksweg richting centrum kan worden doorgezet via Slachthuisweg-Berflobeek tot Bankastraat ter hoogte van Antillenstraat, inclusief een aangepaste fietsoversteek (op basis van een VRI upgrading) op maaiveld met de wijkring Weideweg.

Toekomstige uitvoering F35 (optimaal)

Vanuit Actieplan Fietsen zijn tav de ontbrekende F35 schakels de volgende kosten geraamd voor de periode 2019-2023 (exclusief BTW, subsidies en interne kosten).

Maatregel/actie (2019-2023)	Eenmalige Kosten (euro's)	totaal
<u>E. Fietsnetwerk afronden F35 Fietssnelweg</u>		
16. Fietssnelweg F35 (ontbrekende schakels vanuit west richting centrum)		
f. Fietsviaduct over Weideweg (compleet, inclusief op- en afritten, aansluitingen)	1.500.000,-	(*5)
g. Vervolg voorkeustracé Antillenstraat (Berflobeek-Bankastraat tot Mitchamplein)	350.000,-	
h. Mitchamplein-Deldenerstraat volledige reconstructie, incl. F35 fietsviaduct	4.950.000,-	(*6)
i. Marskant tot Spoorstraat/Europatunnel	264.000,-	
Fietssnelweg F35 (ontbrekende schakel vanuit noord richting centrum)		
j. Oversteek Rijksweg A1 (nieuwe F35 waardige fietsbrug)	1.000.000,-	
Totaal post E (inclusief drie F35 fietsviaducten over de rijksweg A1, Weideweg en Mitchamplein)		8.064.000,-

Opmerkingen

- (*5) Deze kosten zijn geraamd door bureau IPV Delft in opdracht van de gemeente Hengelo (peildatum februari 2015);
(*6) De kosten fietsviaduct inclusief opritten, conflictvrij over de Mitchamplein/Deldenerstraat zijn globaal geraamd op 1,85 miljoen euro (exclusief reconstructie Mitchamplein).

Mitchamplein (*6)

Twee studenten Civiele Techniek hebben in 2014 een studie uitgevoerd naar een volledige reconstructie van kruispunt Deldenerstraat/Mitchamplein (t/m Tuindorpstraat). De totale reconstructiekosten zijn daarbij geraamd op 3.1 miljoen euro. Alle fietspaden/fietsoversteken zijn op maaiveldniveau dmv een nieuwe VRI regeling. De totale kosten fietsviaduct inclusief opritten en conflictvrij over de Mitchamplein/Deldenerstraat inclusief volledige reconstructie van kruispunt Deldenerstraat/Mitchamplein zijn dan globaal geraamd op (1,85 + 3,1 miljoen euro) 4.950.000,- euro. Een eventuele fietstunnel als alternatief ipv een fietsviaduct behoort ook nog tot de uitgebreide vervolgstudies.

Vooralsnog mag geconcludeerd worden dat de realisatie van een conflictvrij F35 kunstwerk over of onder kruispunt Mitchamplein/Deldenerstraat niet los gezien kan worden van de reconstructie van dit gehele kruispunt.

Bijlagen

Bijlage 1: Bestaand fietsbeleid

Structuurvisie Hengelo 2030 (2007+2011)

In de structuurvisie is de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Hengelo voor de lange termijn neergelegd. Daarbij is gekozen om in te zetten op sterke punten van de stad en om te gaan van groei naar kwaliteit. Eén van de sterke punten van Hengelo is haar strategische ligging en goede bereikbaarheid. Die bereikbaarheid wil Hengelo ook in de toekomst veilig stellen, door te zoeken naar een balans tussen het gemotoriseerde personen- en goederenvervoer, het openbaar vervoer en het langzaam verkeer per fiets. De gemeente zet zich in om al deze wijzen van vervoer te optimaliseren. De stadsfietsroutes vormen de kern van het verkeersnetwerk voor het langzaam verkeer met de binnenstad als spil van het netwerk: de meeste routes komen samen in de binnenstad en worden daar aan elkaar gekoppeld. In de actualisatie van de structuurvisie in 2011 is de koers bestendigd.

Gemeentelijke Verkeer en Vervoer Plan (GVVP, 2003)

In het gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan zijn de hoofdnetwerken voor fiets, openbaar vervoer en auto vastgelegd. Het doel is een situatie te creëren waarbij de drie vervoerswijzen op een volwaardige wijze met elkaar functioneren en elkaar aanvullen, om zo ook in de toekomst de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen en zelfs te verbeteren. Ook flankerende maatregel zoals dynamisch verkeersmanagement / doseren, parkeermaatregelen, locatiebeleid, Duurzaam Veilig, stadsdistributie en tariefexperimenten Openbaar Vervoer, dragen bij aan het vraagstuk van optimalisering leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

In het GVVP ligt de basis van het hoofdfietsnetwerk. De stadsfietsroutes sluiten hierop aan. In het GVVP wordt aan de verbetering van stadsfietsroutes een hoge prioriteit toegekend. Het hoofdfietsnetwerk is een belangrijk uitgangspunt bij het nemen van beslissingen en het opstellen van herbestatings- en asfalteringsprogramma's, gladheidbestrijding, afstemming verkeerslichten, bewegwijzering etc. Het GVVP benoemt de vijf kwaliteitseisen voor stadsfietsroutes: directheid, veiligheid, comfort, aantrekkelijkheid en samenhang.

In het GVVP is ook het concept van het regionaal fietsnetwerk opgenomen. Dit concept is inmiddels doorontwikkeld door en in samenwerking met de Regio Twente tot het Hoofd Fietsnetwerk Twente (HFT). De centrale drager hiervan is de Fietssnelweg F35.

Het GVVP geeft een doorkijk tot en met 2020. Het is inmiddels ruim 11 jaar oud en op dit moment nog steeds van kracht.

Uitvoeringsnota Fietsen 2003-2006

Naar aanleiding van de uitkomsten van de Fietsbalans van de Fietsersbond is de Uitvoeringsnota Fietsen opgesteld. In deze nota zijn de beleidsvoornemens uitgewerkt tot een breed pakket van concrete maatregelen met als doel het fietsklimaat in Hengelo te verbeteren. Speerpunten hierin zijn het verbeteren van de belangrijkste fietsroutes naar het centrum van de stad, het fietsvriendelijker maken van verkeersregel-installaties (VRI's) en de verbetering van het fietsparkeren.

Het hoofdfietsnetwerk van Hengelo is nader uitgewerkt in deze Uitvoeringsnota. Hierin wordt onderscheid gemaakt in hoofdfietsroutes (stads- en wijknetwerk) en stadsfietsroutes (verbinding tussen de wijken en het stadscentrum). De fietsers op deze stadsfietsroutes hebben in beginsel voorrang op het overige verkeer, behalve bij kruisingen met de hoofdwegenstructuur en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV).

Op basis van de Uitvoeringsnota zijn de nog ontbrekende (schakels van) stadsfietsroutes aangelegd. Elke wijk in Hengelo heeft inmiddels zijn eigen stadsfietsroute naar het centrum. Nieuw in ontwikkeling zijnde en nog te ontwikkelen wijken in Hengelo Noord zullen aantakken op dit (hoofd)fietsnetwerk. De in 2011 resterende middelen vanuit de Uitvoeringsnota fietsen zijn vooral besteed aan drie grote projecten, te weten; Stadsfietsroute Driene (najaar 2011), Fietssnelweg F35 Kuipersdijk - Enschede (2011) en Fietssnelweg F35 Borne - Grobbentunnel (2013).

De op dit moment in fasen gereconstrueerde Westtangent maakt onderdeel uit van het hoofdfietsnetwerk. De vanaf 2015 gefaseerd te herinrichten Enschedesestraat is een belangrijke stadsfietsroute.

Nota Fietsparkeren binnenstad (2005)

Deze in 2005 door de gemeenteraad vastgestelde nota geeft een analyse en beschrijving van hoe mechanismen en gedrag bij het fietsparkeren in de binnenstedelijke omgeving werken en hoe fietsparkeer-vraagstukken te benaderen. Aan deze nota is een meerjarig uitvoeringsprogramma verbonden van concrete kleinschalige acties in die binnenstad, zoals het vervangen en uitbreiden van vaste en uitneembare fietsklemmen en onderhoud aan fietsvakken.

Masterplan Fietssnelweg F35 (2009+2014)

In het Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2007-2011 van de Regio Twente is de Fietssnelweg F35 als centrale 'drager' van het Hoogwaardig Fietsnetwerk Twente (HFT) benoemd. Dit betekent dat dit project belangrijk is en prioriteit heeft in de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid. De Regio Twente heeft hieruit voortvloeiend het eerste Masterplan ontwikkeld en in 2009 vastgesteld. De Fietssnelweg F35 is een snelle, comfortabele, veilige non-stop fietsverbinding tussen Nijverdal en Enschede, alle steden daartussen en aftakkingen naar Oldenzaal en Vriezenveen met een totale lengte van 60 km. Het Masterplan Fietssnelweg F35 is eind 2014 herzien en is begin januari 2015 aan alle colleges van burgemeester en wethouders van alle betrokken Twentse gemeenten ter vaststelling aangeboden.

Duurzaam Veilig (vanaf 2001)

Duurzaam veilig is een integrale benadering van het verkeerssysteem: weg, mens en voertuig. Weg en voertuig dienen aan te sluiten bij wat de mens kan, en dient bescherming te bieden. De mens moet door opvoeding (educatie, voorlichting en voorbeeldgedrag) goed zijn voorbereid op de verkeerstaak en uiteindelijk worden gecontroleerd (handhaving) of hij wel veilig aan het verkeer deelneemt.

Op het gebied van verkeersveiligheid conformeert de gemeente Hengelo zich aan de afspraken die de gezamenlijke wegbeheerders hebben gemaakt en zijn vastgelegd in het "Startprogramma Duurzaam Veilig".

In de gemeentelijke nota Duurzaam Veilig (2001) zijn de maatregelen vertaald naar de Hengelose situatie.

De realisatie van een duurzaam veilig wegennet wordt aangepakt in twee fasen. In Hengelo is de eerste fase afgerond. Deze was vooral gericht op een pakket van samenhangende maatregelen op het gebied van infrastructuur waaronder de realisatie van de 30 km/u en 62 km/u gebieden, educatie, handhaving en

flankerende maatregelen. De tweede fase betreft de integrale uitvoering van Duurzaam Veilig. Verkeers-educatie, gedragsbeïnvloeding, handhaving, regelgeving en voertuigtechnologie zijn hierin terugkerende onderwerpen. De verkeerseducatieprogramma's die in de regio en in Hengelo worden uitgevoerd, zijn onderverdeeld naar de verschillende doelgroepen en leeftijdscategorieën en worden jaarlijks opnieuw vastgesteld. Een belangrijke bijdrage in de uitvoering van verkeersveiligheidscampagnes wordt in Hengelo al jaren achtereen geleverd door de vrijwilligers van VVN.

Regionaal verkeers- en vervoersplan (RVVP 2012-2020)

Dit plan geeft weer wat in de periode 2012-2020 gaat gebeuren op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Twente. Het is een actualisatie van het vorige RMP (Regionaal Mobiliteits Plan), dat liep tot en met 2011.

De doelstelling van het RMP Twente is het waarborgen van de huidige bereikbaarheid en tegelijkertijd het streven naar een verbetering van het totale niveau van leefbaarheid en veiligheid. Twente blijft zich inzetten voor verstedelijking en verdichting rond de multimodaal ontsloten knooppunten en een samenhangend auto-, fiets- en OV-netwerk. De compactheid is de kracht van Twente en moet optimaal worden benut.

Regio Twente investeert om het fietsgebruik te stimuleren en realiseert een hoogwaardig fietsnetwerk met als centrale drager de fietssnelweg F35. Naast investeringen in het fietsnetwerk, worden ook investeringen gedaan in andere voorzieningen die het voor de fietser gemakkelijker maken: de fietsrouteplanner, de fietsenstallingen bij stations en de zgn. OV-fiets. Tot slot vindt ook fietsstimulering plaats via werkgevers in Twente via Twente Mobiel.

Koersdocument Fiets Overijssel (februari 2015)

De provincie wil op een slimme en effectieve wijze nog beter inspelen op de veranderende rol en positie van de fiets(gebruiker) in Overijssel. Een integrale benadering vanuit meerdere beleids invalshoeken hierbij is essentieel. Daarnaast moeten bestaande en/of geplande activiteiten gericht op de fiets naadloos aansluiten (zoals programma's als Beter benutten, de fiets in het openbaar vervoer, de fiets als vervangen van de auto, fietssnelwegen, Jongeren en mobiliteit, vrije tijd en fietsen, fietsveiligheid etc.).

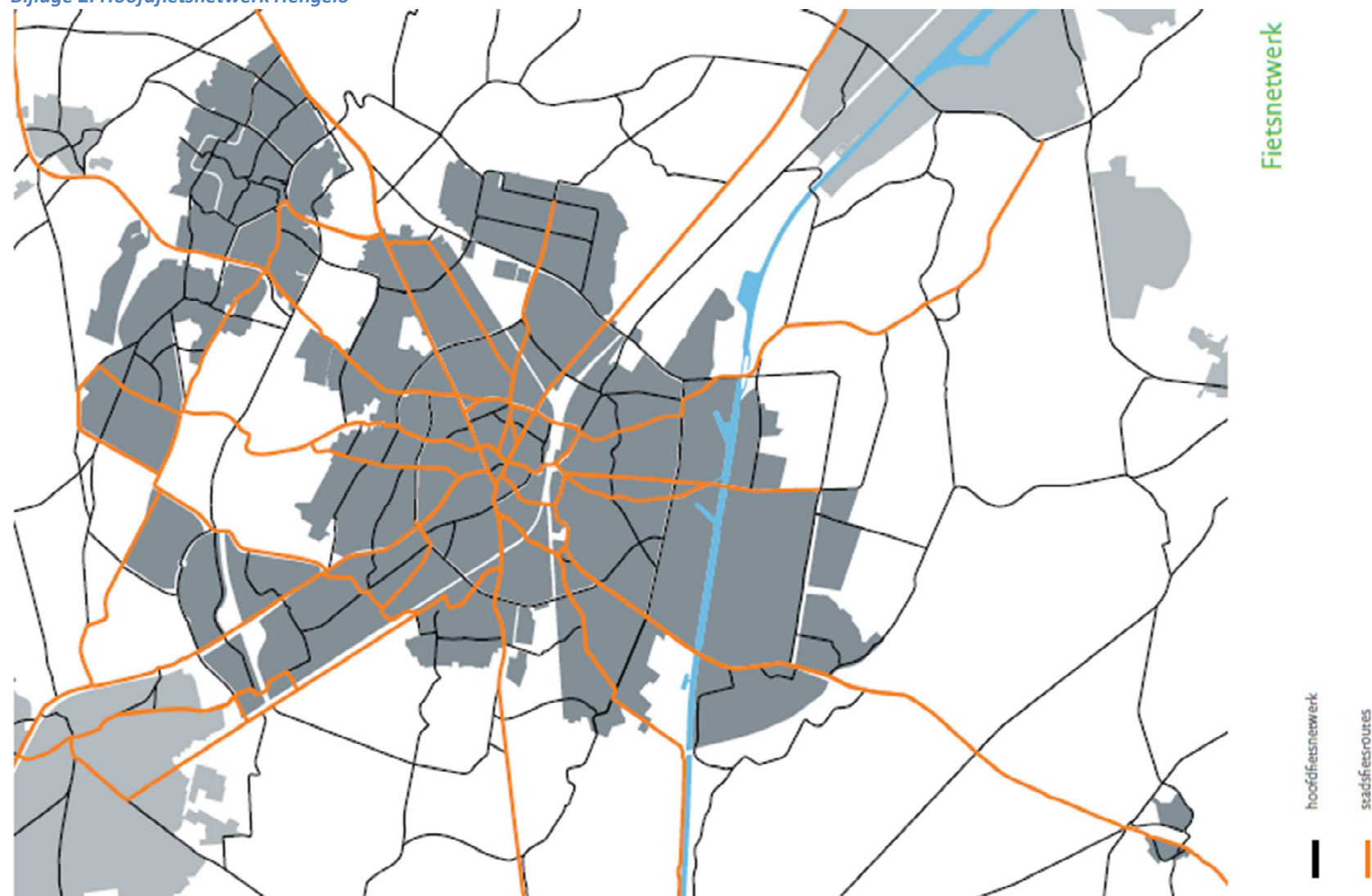
In het Koersdocument Fiets Overijssel worden de kaders gegeven om tot een samenhangend beleid te komen met een paraplu-visie op de fiets. Hierin heeft de

provincie haar ambitie en positie in beeld gebracht over het bevorderen van het fietsen in Overijssel. In het Koersdocument richt de provincie zich op drie type maatregelen om het fietsgebruik te stimuleren, te weten; (1) de omgeving en infrastructuur waar de fietser gebruik van maakt, (2) het voertuig waar de fietser gebruik van maakt, (3) de fietser zelf. Vijf thema's zijn benoemd die belangrijk zijn om de ambitie van de provincie Overijssel te kunnen realiseren: infrastructuur, veiligheid, beleving, bewustzijn/gedrag, samenwerking en draagvlak. Vervolgstep is te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma Fiets in Overijssel. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels gestart.

Vitale coalities en lokaal gezondheidsbeleid (2014)

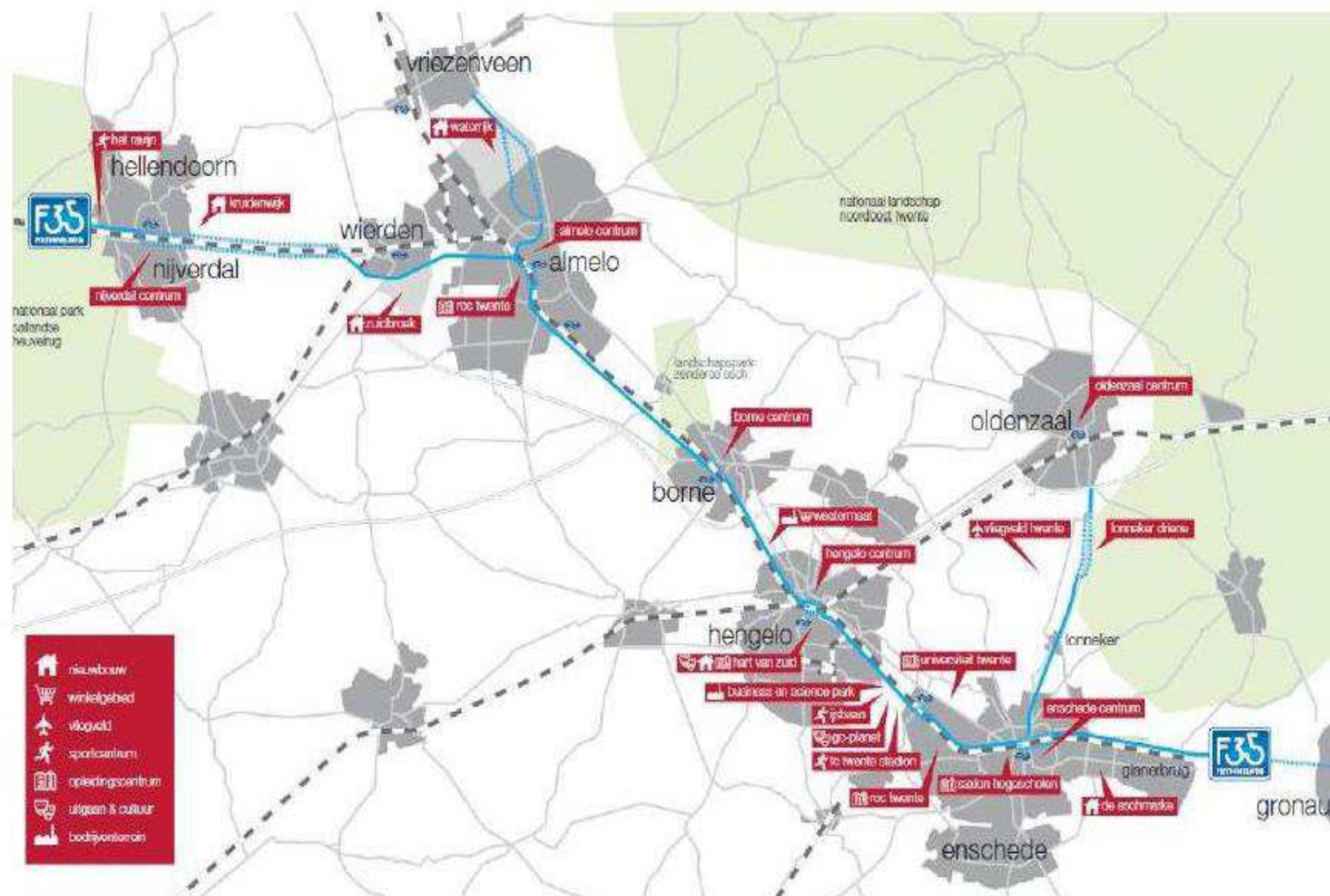
De basis van het Hengelose gezondheidsbeleid is de regionale nota Vitale Coalities met de lokale oplegnotitie. Deze geven de kaders weer voor het gezondheidsbeleid voor de komende jaren. Met het gezondheidsbeleid wil de gemeente de gezondheid en vitaliteit van de burger bevorderen. Belangrijke thema's hierbij zijn onder andere bewegen en voeding, "doegroen", collectieve preventie en geestelijke gezondheidszorg. Sport en bewegen draagt bij aan de fysieke en psychosociale gezondheid van jeugd en volwassenen. Sportbeleid staat niet op zichzelf, maar is verweven in diverse beleidsterreinen; het heeft onder andere een nauwe relatie met het fietsbeleid.

Bijlage 2: Hoofdfietsnetwerk Hengelo

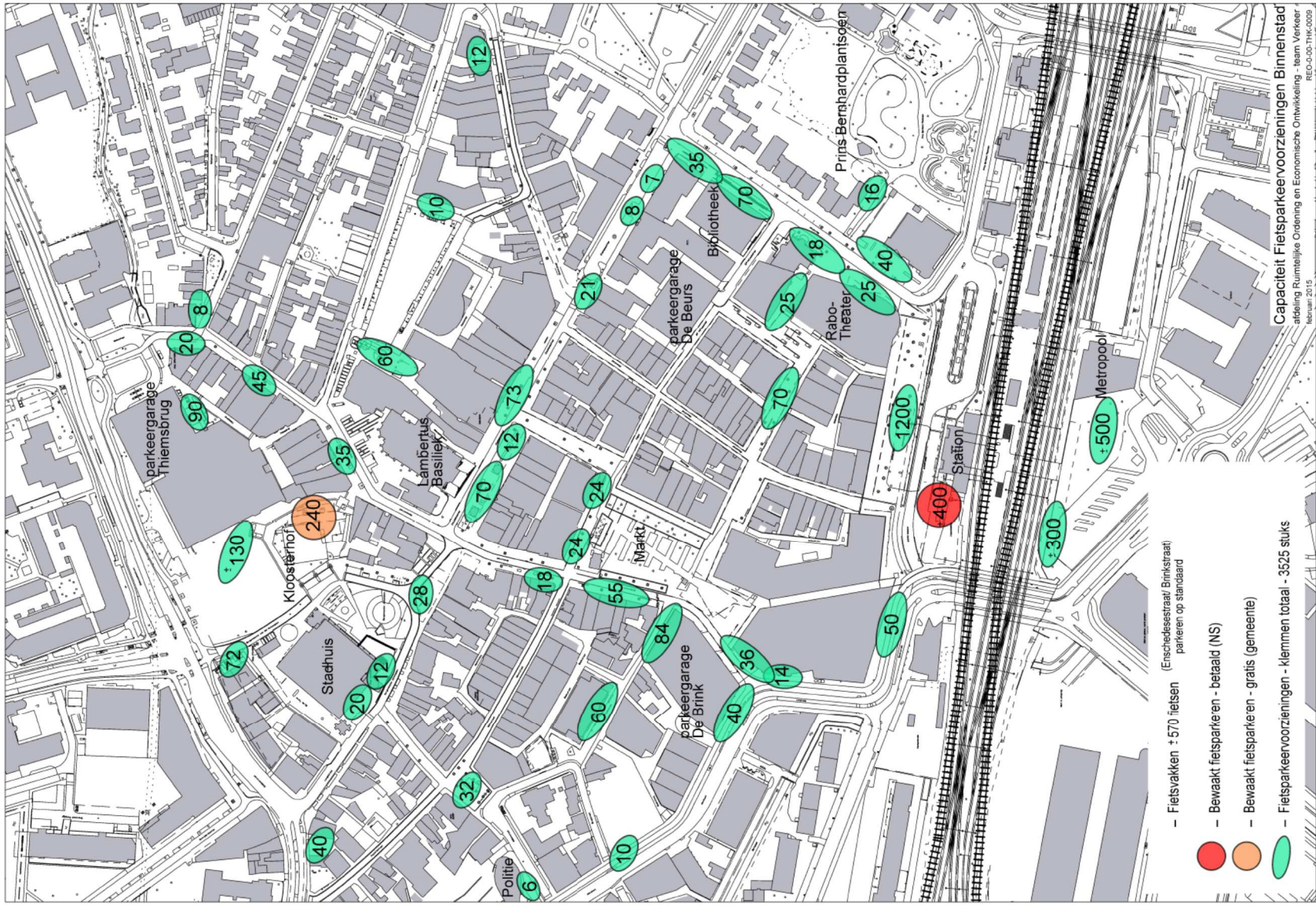
Bijlage 3: Fietssnelweg F35

(kaart Masterplan Fietssnelweg F35, 2009)

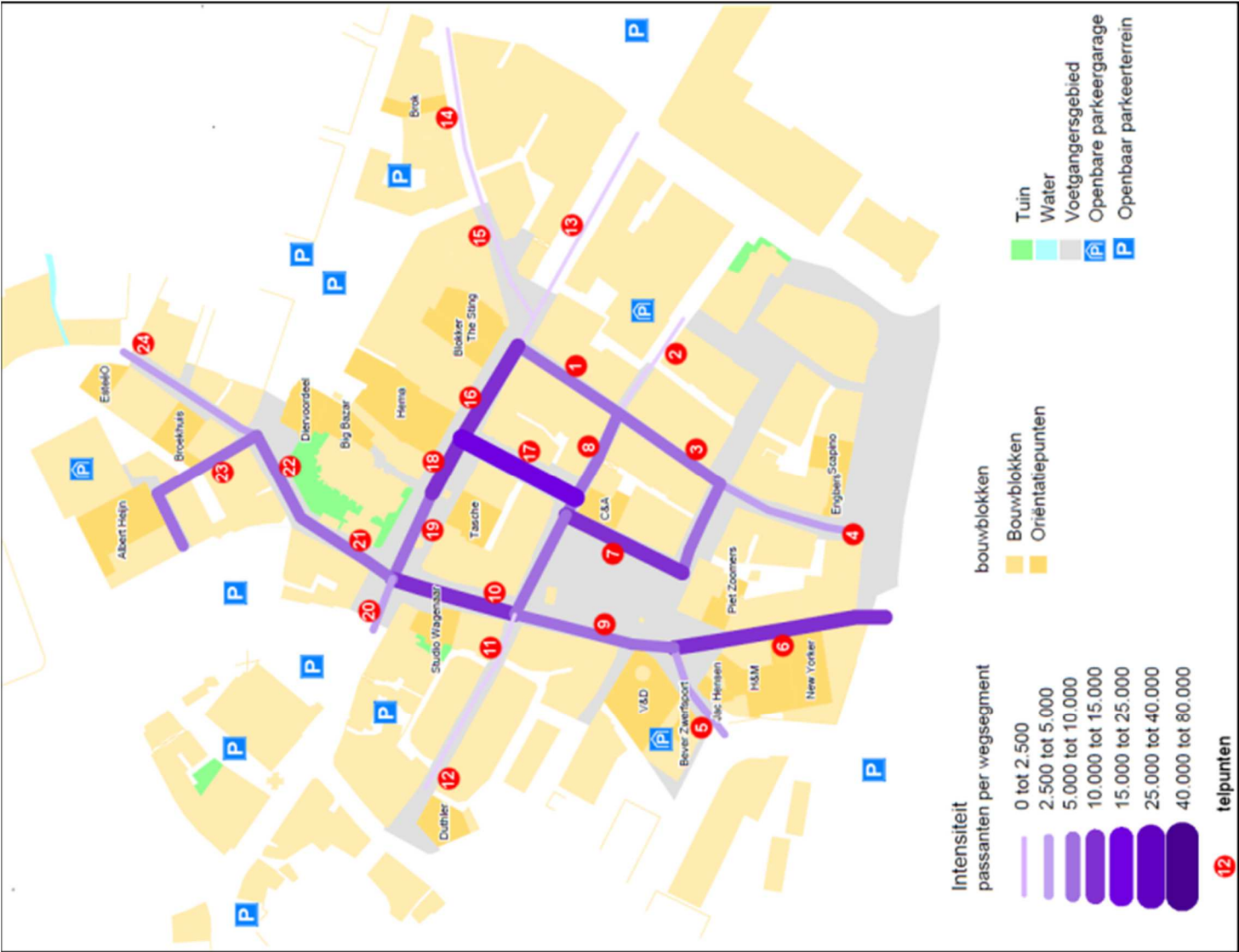

Masterplan Fietssnelwegen F35 (kaart versie Masterplan 2009)

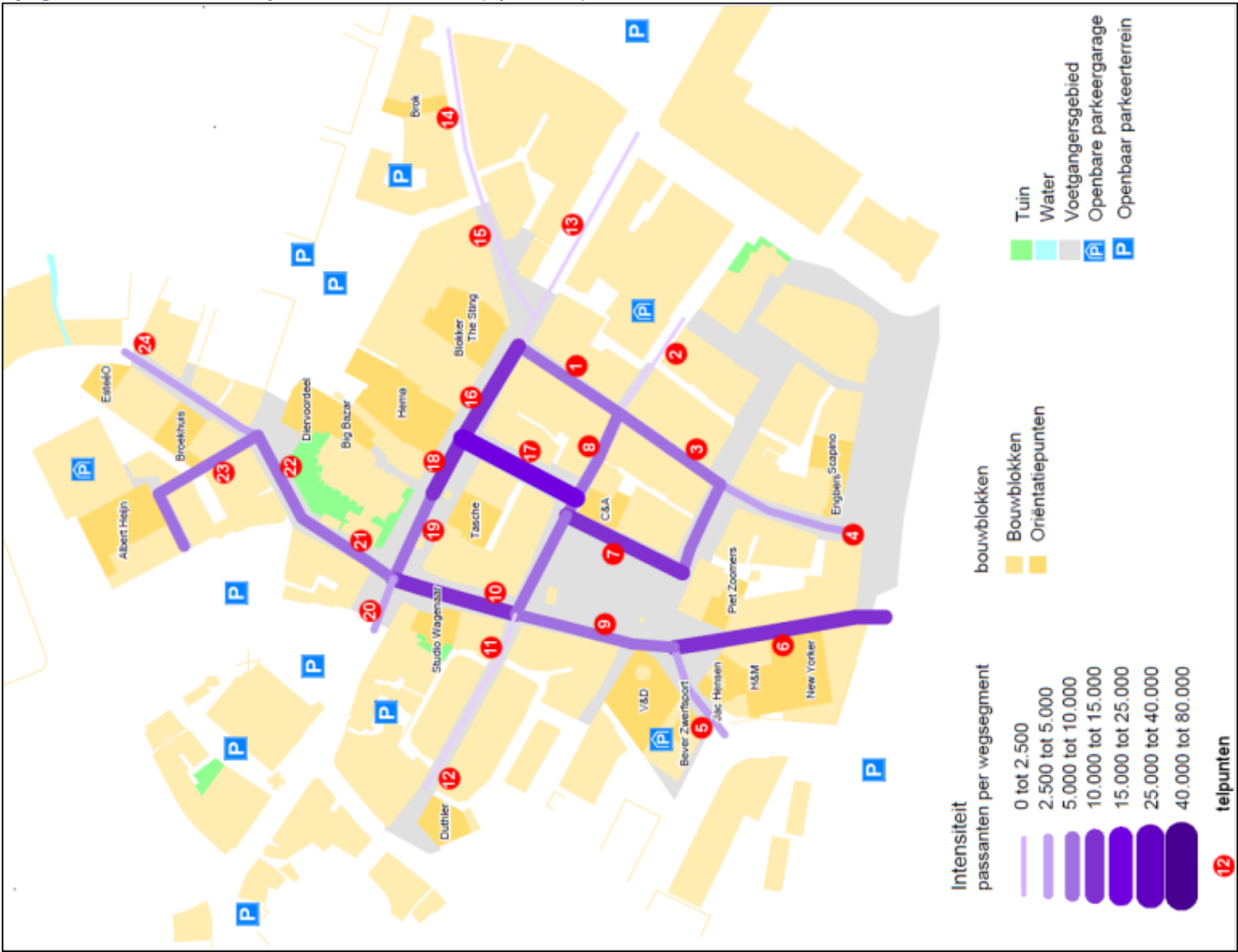
Bijlage 4: Overzicht fietsparkeercapaciteit binnenstad februari 2015

Bijlage 5: Kaart druktebeeld passanten binnenstad (april 2014)

Bijlage 5: Kaart druktebeeld passanten binnenstad (april 2014)

Drukbeeld en telpunten, april 2014 (Bron: [Locatus](#))